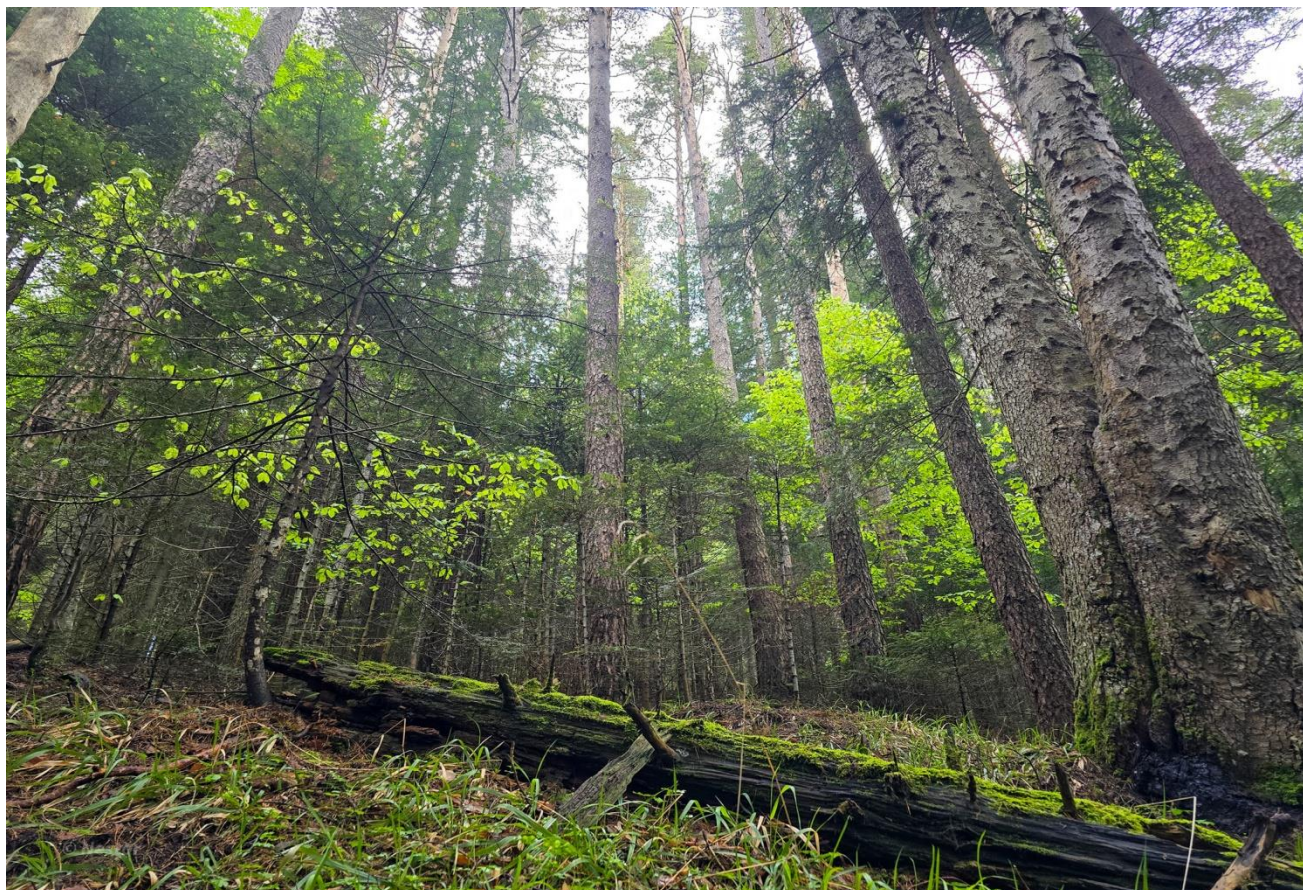

Доклад

за

Гори с висока консервационна стойност на
територията на Държавно горско стопанство „Батак“

Снимка: Нестор Домусчиев

2026 год.

Настоящото проучване е извършено през 2014 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на Държавно горско стопанство „Батак” и в изпълнение на принцип 9 от Националния стандарт за отговорно управлението на горите в България . Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Националното ръководство за определяне на гори с висока консервационна стойност

Настоящия доклад е актуализиран към 15.05.2026г. с цел привеждане на Държавно горско стопанство (ДГС) „Батак” в съответствие с принципите, критериите и индикаторите на влезлия в сила Национален FSC стандарт на България (FSC-STD-BGR-02-2025 За всички типове гори), като са взети предвид указанията на актуалното (от 2025г.) Ръководство за определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България.

В Ръководството е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Ръководството дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. Разработването на Доклада за ГВКС на територията на стопанството е съобразен изцяло с определенията, праговете и оценките посочени в Ръководството. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП ДГС „Батак”. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ГВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Съгласно Горскостопанския план, утвърдения със Заповед № ЗАП-00628/19.06.2025 год. на Директора на ИАГ-гр. София, ТП ДГС „Батак” управлява обща територия 10817,7 ха. Площта на държавните горски територии е 9786,1 ха, от които 9524,6 ха е залесена площ.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

Основната част от горите на територията на ТП ДГС „Батак” са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

Лесовъдския състав на ТП ДГС „Батак“ е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Ръководството за определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новия горскостопанския план на ТП ДГС „Батак“ да се включат резултатите от Доклада за ГВКС и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. РАЗНООБРАЗИЕ ОТ ВИДОВЕ.

КОНЦЕНТРАЦИИ НА БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ ВКЛ. ЕНДЕМИЧНИ, РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ И ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ВИДОВЕ С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ТП ДГС – „Батак“, свързано с опазването на биологичното разнообразие в по широк смисъл. Оценява се както въздействието върху видовете, така и върху екосистемите и тяхното функциониране. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

- 1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;**
- 2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);**
- 3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;**
- 4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).**

1. Гори и горски територии в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ

На територията на Държавно горско стопанство "Батак" има обявени защитени природни територии - защитени местности с обща площ 1383,6 ха, от която залесена 1358,4 ха и незалесена 25,2 ха, включващи: "Баташки снежник", "Друма", "Мирчовица", "Нестерови поляни", „Кървав чучур“, "Корията", "Петрово бърдо", "Суватия", "Тодин гроб", "Търновица", "Хайдушка скала" и "Хамбарите".

Защитена местност "Баташки снежник"- код в регистъра 26 - обявена със Заповед №3700 от 29.12.1972 г. Цел на обявяване: Опазване на характерен Родопски ландшафт. Включват се отдели и подотдели: №№ 46 а, б, в, г, д, 1, 47 а, б, в, д, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 62 ж, 63 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 64 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, д, ж, и, 1, 2, 67 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 68 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 69 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 70 е, ж, з, и, к, л, м, 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, 1, 79 а, б, в, г, д, 1, 2, 92 а, б, в, г, д, 1, 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 94 а, б, в, г, е, ж, з, к, 2, 95 а, б, в, 1, 2, 96 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 97 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 112 а, б, в, г, е, 1, 2, 4, 5, 6; с обща площ 1233,5 ха, в това число залесената е 1215,0 ха и незалесената е 18,5 ха според данните от последното устройство.

Припокриване (частично или пълно): 33 по директивата за птиците: Западни Родопи. За защитените територии в границите на ТП ДГС "Батак" има изготвен и приет план за управление само на защитена местност "Баташки снежник". Стопанисването на горите и горските територии да се извършва съгласно предвидените в него норми и режими.

Защитена местност "Друма"- код в регистъра 289 - обявена със Заповед №2122 от 21.01.1964, публикувана в ДВ бр.17/2003 год.; ДВ бр.42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване със Заповед №776 от 29.03.1972 год. Прекатегоризация със Заповед № РД-424 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: - Опазване на характерен ландшафт. Списъкът на подотделите, които са защитена местност "Друма" са следните подотдели: 130 п, р, 2, 3; с обща площ според последното устройство 8,1 ха, в това число залесената е 6,8 ха и незалесената е 1,3 ха.

Защитена местност "Мирчовица"- код в регистъра 285 - обявена със Заповед №2122 от 21.01.1964, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 776 от 29.03.1972 год. Прекатегоризация със Заповед № РД- 420 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност са следните подотдели: 82 д, е, ж; с обща залесена площ според последното устройство 11,0 ха.

Защитена местност "Нестерови поляни"- код в регистъра 266 - обявена със Заповед №913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-401 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност е подотдел: 85 д; с обща залесена площ според последното устройство 5,5 ха.

Защитена местност "Кървав чучур"- код в регистъра 263 - обявена със Заповед №913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-398 от 03.04.2003 г.

Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност е подотдел: 132 б; с обща площ 2,8 ха, според данните от последното устройство.

Защитена местност “Корията”- код в регистъра 290 - обявена със Заповед №2122 от 21.01.1964 г., публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 776 от 29.03.1972 год. Прекатегоризация със Заповед № РД- 430 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност е подотдел: 146 е; с обща залесена площ според последното устройство 11,9 ха.

Защитена местност “Петрово бърдо”- код в регистъра 261 - обявена със Заповед №913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-396 от 03.04.2003г. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност са следните подотдели: 128 а, г, д, и, к, л, м, н, р, с, т, ф, х, ч, я, г1, д1, ж1, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 129 а, г, д, е, з, к, л, с, т, у, ф, щ, г1, д1, ж1, з1, к1, л1, 1, 2, 3, 4, 6, с обща площ 84,5 ха, в това число залесената е 79,4 ха и незалесената е 5,1 ха - според данните от последното устройство.

Защитена местност “Суватия”- код в регистъра 265 - обявена със Заповед №913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД - 400 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт Към тази защитена местност са следните подотдели: 86 д; 87 в; с обща залесена площ според последното лесоустройство 5,3 ха.

Защитена местност “Тодин гроб”- код в регистъра 267 обявена със Заповед № 913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-402 от 03.04.2003 год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност е подотдел: 85 з; с обща залесена площ според последното устройство 3,2 ха.

Защитена местност “Търновица”- код в регистъра 288 - обявена със Заповед №2122 от 21.01.1964, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Промяна в площта - увеличаване със Заповед № 776 от 29.03.1972 г. Прекатегоризация със Заповед № РД-423 от 03.04.2003год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност са следните подотдели: 99 а, б, 6; с обща площ според последното устройство 9,8 ха, в това число залесена 9,5 ха и незалесена 0,3 ха.

Защитена местност “Хайдушка скала”- код в регистъра 262 - обявена със Заповед № 913 от 08.04.1972, публикувана в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-397 от 03.04.2003г. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност е подотдел: 126 и , л; с обща залесена площ според последното устройство 2,9 ха.

Защитена местност “Хамбарите”- код в регистъра 264 - обявена със Заповед №913 от 08.04.1972, обявена в ДВ бр.17/2003 год., ДВ бр 42/09.05.2003 год. Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-399 от 03.04.2003год. Цел на обявяване: Опазване на характерен ландшафт. Към тази защитена местност са следните подотдели: 88 з, и; с обща залесена площ според последното устройство 5,1 ха.

2. Гори и горски територии със специални функции, обособени по Закона за биологичното разнообразие и съгласно чл.5, ал.3, т.1 от ЗГ.

Съгласно последните действия по изграждането на Национална екологична мрежа на територията на страната, към ВКС 1.1.4. са идентифицирани две защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

Защитена зона “Родопи Западни” BG0001030 (за местообитанията)

Тази защитена зона е обявена по Директива 92/43/ЕЕС, съгласно чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие с РМС № 811 от 16.11.2010 г. (ДВ. брой 96 от 07.12.2010 г.) и представлява Защитена зона за местообитанията.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 20 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството – напр. буковите, еловите, черборовите гори.

Предмет на опазване в защитена зона BG0001030 „Родопи – Западни“ са:

- Следните типове природни местообитания по чл. 6, ал. 1, т. 1 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- 3150 Естествени еутрофни езера с растителност от типа Magnopotamion или Hydrocharition;
- 3160 Естествени дистрофни езера;
- 3260 Равнинни или планински реки с растителност от Ranunculion fluitantis и CallitrichoBatrachion;
- 4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества;
- 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета;
- 40B0 Родопски съобщества на *Potentilla fruticosa*;
- 5130 Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик;
- 5210 Храсталаци с *Juniperus* spp.;
- 6110 Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от Alysso-Sedion albi;
- 6210 Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) (*важни местообитания на орхидеи);
- 6230 Богати на видове картълони съобщества върху силикатен терен в планините;
- 62A0 Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества;
- 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества;
- 6410 Ливади с *Molinia* на карбонатни, торфени или глинести почви (Molinion caeruleae);

- 6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс;
- 6510 Низинни сенокосни ливади;
- 6520 Планински сенокосни ливади;
- 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища;
- 7220 Извори с твърда вода с туфести формации (Cratoneurion);
- 8210 Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове;
- 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове;
- 8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите Sedo-Scleranthion или Sedo albi-Veronicion dillenii;
- 8310 Неблагоустроени пещери;
- 9110 Букови гори от типа Luzulo-Fagetum;
- 9130 Букови гори от типа Asperulo-Fagetum; – 9150 Термофилни букови гори (CephalantheroFagion);
- 9170 Дъбово-габъррови гори от типа GalioCarpinetum;
- 9180 Смесени гори от съюза Tilio-Acerion върху сипеи и стръмни склонове;
- 91AA Източни гори от космат дъб;
- 91BA Мизийски гори от обикновена ела;
- 91CA Рило -Родопски и Старопланински бялборови гори;
- 91D0 Мочурни гори;
- 91E0 Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae);
- 91H0 Панонски гори с *Quercus pubescens*;
- 91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори;
- 91W0 Мизийски букови гори;
- 91Z0 Мизийски гори от сребролистна липа;
- 9270 Гръцки букови гори с *Abies borisii-regis*;
- 92C0 Гори от *Platanus orientalis*;
- 9410 Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (Vaccinio-Piceetea);
- 9530 Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор;
- 9560 Ендемични гори от *Juniperus* spp.;
- 95A0 Гори от бяла и черна мура;

-Местообитанията на следните видове по чл. 6, ал. 1, т. 2 от ЗБР:

БОЗАЙНИЦИ

- Кафява мечка (*Ursus arctos*),
- Европейски вълк (*Canis lupus*),
- Пъстър пор (*Vormela peregusna*),
- Видра (*Lutra lutra*),
- Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*),
- Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum*),
- Малък подковонос (*Rhinolophus hipposideros*),
- Южен подковонос (*Rhinolophus euryale*),
- Средиземноморски подковонос (*Rhinolophus blasii*),
- Дългопръст нощник (*Myotis caraccinii*),

- Голям нощник (*Myotis myotis*),
- Дългоух нощник (*Myotis bechsteinii*),
- Остроух нощник (*Myotis blythii*),
- Трицветен нощник (*Myotis emarginatus*),
- Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersii*),
- Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*);

ЗЕМНОВОДНИ И ВЛЕЧУГИ

- Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*),
- Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii*),
- Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*),
- Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*),
- Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*);

РИБИ

- Обикновен щипок (*Cobitis taenia*),
- Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*);

БЕЗГРЪБНАЧНИ

- Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium*),
- Бръмбар рогач (*Lucanus cervus*),
- Обикновен сечко (*Cerambyx cerdo*),
- Буков сечко (*Morimus funereus*),
- Алпийска розалия (*Rosalia alpina*),
- Осмодерма (*Osmoderma eremita*),
- *Cucujus cinnaberinus*,
- Обикновен паракалоптенус (*Paracaloptenus caloptenoides*),
- Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia (Callimorpha) quadripunctaria*),
- Полиоматус (*Polyommatus eroides*),
- Еуфидриас (*Euphydryas aurinia*),
- Торбогнездница (*Eriogaster catax*),
- Кордулегастер (Балканско воденичарче) (*Cordulegaster heros*),
- Бисерна мида (*Unio crassus*);

РАСТЕНИЯ

- Блатно петльово перо (*Gladiolus palustris*),
- Червено усойниче (*Echium russicum*),
- *Vuxbaumia viridis*,
- *Namatocaulis vernicosus*.

За ТП ДГС „Батак”, държавни горски територии попадащи в ЗЗ „Родопи-Западни” ВГ 0001030 от Директивата за опазване на местообитанията са отдели и подотдели:

№№ 1 а, б, в, г, д, 1, 2, 2 а, б, е, ж, з, 3 а, б, в, г, д, 5, 6, 4 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 10 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, ч, ш, 1, 2, 11 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 12 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 14 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, о, с, ш, 1, 15 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3,

4, 5, 6, 7, 8, 18 а, б, в, д, з, н, 1, 4, 19 а, б, в, 1, 20 а, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, 1, 21 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 22 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, 1, 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, р, т, 1, 2, 3, 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 25 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 4, 5, 26 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 28 а, б, г, е, л, м, н, о, р, с, 2, 3, 4, 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 3, 4, 6, 30 а, б, в, г, д, 1, 2, 31 а, б, в, г, д, 1, 32 а, б, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 33 а, б, д, е, ж, з, и, к, 1, 34 а, б, в, г, д, 1, 2, 35 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 36 а, б, в, г, д, 1, 37 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 38 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 39 а, б, в, г, д, ж, 2, 3, 40 и, л, р, с, т, ц, 1, 41 в, г, д, ж, з, и, к, л, м, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 42 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 44 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 45 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 46 а, б, в, г, д, 1, 47 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 49 а, б, в, г, 50 а, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 52 е, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 53 а, б, в, г, д, е, 1, 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 57 л, м, 58 д, е, з, 3, 4, 5, 59 в, 60 б, в, г, д, ж, 1, 61 а, б, в, г, д, е, 62 а, б, в, г, д, е, ж, 63 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 64 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, д, ж, и, 1, 2, 67 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 68 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 69 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 70 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 71 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 72 з, и, к, л, н, 76 е, 77 а, б, в, г, 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, 1, 79 а, б, в, г, д, 1, 2, 80 в, г, д, ж, з, 1, 2, 81 е, ж, з, 1, 83 ц, 84 г, 1, д, 1, е, 1, 85 з, и, к, 86 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 2, 3, 4, 87 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 88 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 89 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 92 а, б, в, г, д, 1, 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 94 а, б, в, г, е, ж, з, и, 1, 2, 95 а, б, в, 1, 2, 96 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 97 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 99 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 100 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 101 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 102 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 103 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 106 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 107 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 108 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 109 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 111 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 112 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 113 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 116 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 117 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 118 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 119 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 120 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 122 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 123 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 124 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 125 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 126 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 128 и, с, ф, х, ч, я, 10, 12, 130 м, о, п, р, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, 2, 3, 4, 5, 6, 131 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 133 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 134 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 135 а, б, в,

г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 136 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 137 а, б, в, г, 1, 2, 138 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 139 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 140 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 141 а, б, в, г, 1, 142 а, б, в, г, д, е, 1, 143 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 144 ж, з, н, о, с, т, у, ц, ч, ш, щ, ю, я, 1, 145 а, б, в, г, д, е, ж, 146 е, и, к, л, п, 1, 147 а, в, г, д, е, ж, 1, 148 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 149 а, б, в, 1, 150 а, б, в, г, д, 151 а, б, в, г, 152 а, б, в, 153 а, б, в, г, 1, 154 а, б, в, г, д, 2, 3, 4, 5, 7, 167 к, л, м, 3, 168 н, о, п, ф, с обща площ 7682,3 ха, в това число залесена 7491,1 ха и незалесена 191,2 ха.

Защитена зона “Западни Родопи” с идентификационен код BG0002063 - обявена по Директива 79/409/ЕЕС, съгласно чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие - обявена със Заповед № РД-835 от 17.11.2008 и представлява Защитена зона за дивите птици.

Защитената зона е обявена с цел:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в заповедта видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитания на видове птици по заповед, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

- **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Осояд (*Pernis apivorus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraaetus pennatus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Бухал (*Bubo bubo*), Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Уралска улулица (*Strix uralensis*), Пернатонoga кукумявка (*Aegolius funereus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*);

- **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР:** Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкenez) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Съгласно горепозитираната заповед в границите на защитената зона се забранява:

1. Залесяването на пасища и мера, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
2. Използването на пестициди и минерални торове в пасища;

За ТП ДГС „Батак”, държавни горски територии попадащи в ЗЗ „Западни Родопи” BG 0002063 от Директивата за опазване на птиците са отдели и подотдели:

№№ 1 а, б, в, г, д, 1, 2, 2 а, б, в, г, д, е, ж, з, 3 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 4 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 5 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, б а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, с, 1, 2, 7 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 8 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 9 а, г, д, е, и, 3, 10 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, т, у, ф, х, ч, ш, 1, 2, 11 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 12

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 1, 2, 13 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 14 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, с, щ, 1, 15 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 16 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 17 б, в, л, м, н, о, с, ф, ч, ш, я, д1, е1, з1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 18 а, б, в, д, з, и, н, 1, 2, 3, 4, 19 а, б, в, г, д, з, и, к, л, 1, 20 а, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, 1, 21 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 22 а, б, в, г, д, е, ж, и, к, 1, 23 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, н, р, т, 1, 2, 3, 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 25 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 26 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 27 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 28 а, б, г, е, л, м, н, о, р, с, 2, 3, 4, 29 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 3, 4, 6, 30 а, б, в, г, д, 1, 2, 31 а, б, в, г, д, 1, 32 а, б, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 33 а, б, д, е, ж, з, и, к, 1, 34 а, б, в, г, д, 1, 2, 35 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 36 а, б, в, г, д, 1, 37 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 38 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 39 а, б, в, г, д, ж, 1, 2, 3, 40 ж, з, и, л, м, р, с, т, х, ц, в1, к1, л1, п1, р1, с1, ц1, 1, 4, 5, 7, 8, 41 а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 42 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 43 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 44 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 45 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 46 а, б, в, г, д, 1, 47 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 48 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 4, 5, 49 а, б, в, г, 50 а, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 51 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 52 е, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 53 а, б, в, г, д, е, 1, 54 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 55 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 56 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 57 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 58 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 59 а, б, в, г, 60 а, б, в, г, д, ж, 1, 61 а, б, в, г, д, е, 62 а, б, в, г, д, е, ж, 63 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 64 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 65 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 66 а, б, в, г, д, ж, и, 1, 2, 67 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 68 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 69 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 70 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 71 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 72 в, г, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, с, т, 1, 73 е, ж, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ф, ц, ш, ф1, я1, а2, в2, 1, 2, 3, 4, 5, 74 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, п, л1, 1, 2, 75 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 6, 76 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, с, ф, 77 а, б, в, г, 1, 78 а, б, в, г, д, е, ж, з, к, 1, 79 а, б, в, г, д, 1, 2, 80 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 81 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 82 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 83 ж, о, с, т, у, ф, х, ц, г1, 1, 2, 3, 4, 5, 7, 84 а, б, в, м, щ, я, а1, б1, в1, г1, д1, е1, ж1, т1, х1, ч1, 1, 2, 3, 4, 5, 85 а, б, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 86 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 87 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 88 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 89 а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, 90 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 91 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 92 а, б, в, г, д, 1, 93 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 94 а, б, в, г, е, ж, з, и, 1, 2, 95 а, б, в, 1, 2, 96 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 97 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 98 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 99 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 100 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 101 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 102 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 103 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 104 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 105 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 106 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 107 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 108 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 109 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, 1, 2, 3, 110 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 111

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 112 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 113 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 114 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 115 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 116 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 117 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 118 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 119 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4, 5, 120 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 121 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 122 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 123 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 124 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 125 а, б, в, д, е, ж, з, 1, 126 а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 127 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 128 а, г, д, и, к, л, н, с, т, у, ф, х, ч, я, г1, д1, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 129 е, з, к, л, с, т, у, ф, ю1, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 130 м, о, п, р, с, ф, х, ц, ч, ш, щ, 2, 3, 4, 5, 6, 131 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 2, 3, 4, 132 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 133 а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 134 а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 135 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 136 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 137 а, б, в, г, 1, 2, 138 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 139 а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 140 а, б, в, г, д, е, ж, 1, 141 а, б, в, г, 1, 142 а, б, в, г, д, е, 1, 143 а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3, 144 з, н, о, с, т, ц, ч, я, 1, 145 в, г, д, е, ж, 146 и, к, л, 147 в, г, д, е, 148 б, в, г, д, е, ж, 4, 5, 149 а, б, в, 1, 150 а, б, в, г, д, 151 а, б, в, г, 152 а, б, в, 153 а, б, в, г, 1, 154 в, д, 155 е, м, п, р, с, т, у, х, ц, ж1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 156 г, д, е, ж, з, и, 4, 157 г, д, е, ж, з, и, п, 2, 3, 4, 158 з, и, л, м, 159 г, д, е, ж, з, 165 н, п, 166 д, е, ж, з, и, к, н, 1, 167 е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 168 р.; с обща площ 9174,3 ха, в това число залесена 8947,2 ха и незалесена 227,1 ха.

Поетите ангажименти на Р. България по изпълнението на Директива 79/409/ЕЕС и Директива 92/43/ЕЕС и съгласно прякото действие на двете директиви, посочените по-горе проекто защитени зони подлежат на превантивни мерки на опазване и защита. Предвидените лесовъдски дейности на териториите на проекто защитените зони трябва стриктно да следват изискванията на Закона за биологичното разнообразие за превенция и поддържане на благоприятно природозащитно състояние на видове и местообитания.

ЗАПЛАХИ

1. Намаляване на площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и на техните популации в резултат на човешка намеса.
2. Нарушаване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видовете.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ТП ДГС "Батак" има изготвен и приет план за управление само на защитена местност "Баташки снежник". Стопанисването на горите и горските територии да се извършва съгласно предвидените в него норми и режими.
2. До тяхното изготвянето на планове за управление на останалите защитени местности, стопанисването да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за

обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ Забрана на голите сечи и подмяна на основния дървесен вид.
- ✓ Забрана за водене на краткосрочно-постепенни сечи в насаждения съставени от семкоиздържливи видове.
- ✓ Санитарни сечи и изваждане на мъртва дървесина и стари дървета, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети.

2. Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси, като се спазват следните указания:

- ✓ В насаждения доминирани от сенкоиздържливи видове (ел., см., бк.) да се прилагат единично и групово-изборна сечи, групово-постепенна сеч, неравномерно-постепенна сеч.
- ✓ След природни нарушения, на малки до средно-големи площи, да не се залесява за срок от 7 години.
- ✓ При необходимост от залесяване да се работи с пионерни видове.

3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

4. Да се изготви и внесе мотивирано предложение за обявяване на нови защитени територии, по преценка на ръководството на ДГС, с оглед опазване на ключови елементи на биологичното разнообразие и ландшафта.

6. Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ТП ДГС “Батак”. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Съвместно ТП ДГС “Батак” и РИОСВ Пазарджик трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

2. Да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1А и 1Б* към Ръководството. Това са видове с толкова

голяма конзервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1А и 1Б* към ръководството е ГВКС.

В тази конзервационна стойност попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание.

Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение на тези и други видове. Видовете са посочени в *Приложение 1А и 1Б* към Националното ръководство. Приложението е разработено въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. При теренните проучвания на територията на ТП ДГС “Батак” са установени находища на видове попадащи в Приложение 1А и 1Б. На базата на хорологични данни са посочени потенциални видове от приложението, които евентуално могат да се установят в рамките на държавното горско стопанство. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Растителни видове включени в *Приложение 1А* към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДГС „Батак”

Преходна мурава (Pyrola media Swartz)

Многогодишно вечнозелено тревисто коренищно растение, хамефит. Цветовете са бели до бледорозови, събрани в гъсто гроздовидно съцветие. Плодовете са дребни сферични кутийки. Цъфти в периода юни – юли, а плодоноси от юли до август. Среща се във влажни и сенчести гори предимно в иглолистния пояс, в диапазона от 1200 до 1900 мн.в.

ЗАПЛАХИ

1. Маркиране на ЛФ извън периода на цъфтеж
2. Местно население и туристи

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида, като това е препоръчително да се извършва през месеците юни и юли. Дейностите могат да се извършват и от служители на ТП ДГС. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да не се променят условията на средата.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години, препоръчително е ежегодно с оглед спазване изискванията на горската сертификация) – брой индивиди, (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Обикновен тис (*Taxus baccata* L.)

Двудомно дърво, високо над 20 m и до 1 m диаметър на стъблото. Листата вечнозелени, плоски, дълги до 3,5 cm и широки 2 mm, отгоре тъмнозелени, лъскави, отдолу бледозелени, матови, със слабо подвити надолу ръбове, без смолисти канали. Мъжките цветове съставени от малък брой тичинки, събрани в шишарки в пазвите на листата. Женските цветове с 6 люспести листчета и една семепъпка, единично разположена на върха на къси клонки. Семето много твърдо, овално, кафяво, обхванато от месеста чашковидна обвивка (арилус), яркомалиново оцветена, сладка на вкус. Цв. IV–V, пл. VII–VIII. Опрашва се от вятъра. Размножава се със семена.

Среща се по сенчести, влажни места, покрай потоци, върху кафяви горски почви, в състава на широколистни и смесени иглолистно-широколистни гори, единично или на групи (Евстатиева 2011).

Видът е включен в Червена книга на България т. 1 с категория „застрашен“ и в приложение 3 на ЗБР. По литературни данни видът се среща на територията на ТП ДГС „Батак“ в местността Баташко дефиле.

ЗАПЛАХИ

1. Повреди от туристи и местно население или вредители
2. Горскостопански дейности в идентифицирани и потенциални находища

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да не се променят условията на средата.

ПРЕПОРЪКИ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години, препоръчително е ежегодно с оглед спазване изискванията на горската сертификация – брой индивиди, брой цъфтящи или плодоносещи индивиди, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hooker f.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на връхната и приосновната част. Цъфти в

периода януари-април, плодоноси май-юни. Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояси.

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. 2011) с категория „застрашен“ и в приложение 3 наЗБР.

ЗАПЛАХИ

1. Активно събиране на вида като декоративно и лечебно растение
2. Туризъм, утъкване, земеделие, природни бедствия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на структурата на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Родопско енъовче (*Galium rhodopeum* Velen.)

Многогодишно тревисто растение с дълго коренище. Стъблата са високи 7-35 см, в основата с много стерилни клонки, образуващи рехави чимове. Листата са тяснолинейни до игловидни, късоосилесто заострени, разположени в прешлени по 6 на брой. Цветовете са бледожълтеникави, събрани в тясно пирамидално съцветие. Цъфти в периода май – юни. Среща се на сухи варовити каменисти склонове, предимно на южни изложения на надморска височина между 300 и 1450 м.

ЗАПЛАХИ

Горскостопански и ловностопански мероприятия – разораване за дивечова нива, преминаване през съобществата за превоз на дървен материал, утъпкване и паша на добитък.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през месец юни. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС „Батак“. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да не се променят условията на микросредата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди, брой цъфтящи или плодоносещи индивиди, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Пълзяща гудиера (*Goodyera repens*)

Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище и листна розетка, която се запазва зелена и през зимата. Цветовете са бели, събрани в

спираловидно съцветие. Цъфти през май-юли, плодоноси юли-август. Среща се единично в иглолистни гори от 1200 до 1800 м.н.в. Включен в Червена книга на България т. 1 с категория „рядък” и с категория „почти застрашен” в Червен списък на флората в България.

ЗАПЛАХИ

Горскостопански и ловностопански мероприятия – разораване за дивечова нива, преминаване през съобществата за превоз на дървен материал, утъркване и паша на добитък.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през периода май-юли (по време на цъфтежа), когато растението може да бъде идентифицирано най-лесно. Дейностите могат да се извършват и от служители на ТП ДГС Батак. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да не се променят условията на средата. Склопеността да не пада под 0.6. Всички лесовъдски дейности в установените находища да бъдат съобразени с екологията на вида, който се среща във влажни и склопени иглолистни гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на установените находища на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители и др.). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Родопска горска майка (*Lathraea rhodopea* Dingler)

Многогодишно тревисто растение, геофит, паразит. Цветовете са розови, събрани в цилиндрично, гроздовидно съцветие. Цъфти в периода март – април, а плодоноси от май до юни. Паразитира върху корените на леските, бука, смърча, белия бор, елшите и други дървесни видове. Среща се във влажни и сенчести гори до 1500 м.н.в. Включен в Червена книга на България т. 1 с категория рядък, в Червен списък на флората на България с категория „почти застрашен”, и в списъка на IUCN с категория R (рядък вид), балкански ендемит.

ЗАПЛАХИ

Горскостопански и ловностопански мероприятия – разораване за дивечова нива, преминаване през съобществата за превоз на дървен материал, утъркване и паша на добитък.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находища на вида в границите на лесничейството е препоръчително да се извършва през пролетта - юни. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС Батак.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на родопската горска майка, да се провеждат през месец юни - по време на цъфтежа ѝ. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се нараняват корените на оставащите дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди в горскостопанска единица. Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Черно френско грозде (*Ribes nigrum L.*)

Храст. Стъблата са високи до 1-1,5м, без бодли. Листата са дълги 3-10 см и широки 5-10 см, дланевидни, 3 или 5-делни, едроназъбени. Съцветията са дълги 3-5 см, увиснали, с 5-10 цвята. Плодът е сферична черна ягода до 12 мм в диаметър. Цъфти през периода от месец май до месец юли. Среща се на каменисти и пясъчливи места по брега на планински потоци и реки и мочурливи терени, върху кафяви горски почви в иглолистния пояс, от 700 до 1800м. н.в.

ЗАПЛАХИ

1. Събиране на плодове за храна.
2. Промяна в дебитата на потоците и реките в следствие на горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциални находищата на вида в границите на ТП ДГС Батак, като това може да бъде извършено от служителите на стопанството. При установяване на наличието на вида, при провеждане на лесовъдските мероприятия да

не се нанасят механични повреди на индивидите и да не се нарушава дебита на реките и потоците в близост до находищата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на установените находища на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители и др.). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Ostrolisten джел (*Ilex aquifoliaceae* L.)

Вечнозелен храст или ниско дърво до 10 м високо. Листата са широки 2-10 см, яйцевидни или елиптични, кожести, бодливо назъбени с 2-9 остри триъгълни дълги зъба. Отгоре са тъмнозелени, лъскави, а отдолу са светлозелени, матови и голи. Плодът е с месеста червена обвивка, сферичен, яйцевиден. Цъфти април-май, размножава се със семена. Расте на влажни и сенчести букови и смесени гори като подлес, от 400 до 1200 м. н. в.

ЗАПЛАХИ

1. Туристи и местно население
2. Горскостопански и лесокulturни мероприятия в потенциални находища

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Дейностите могат да се извършват и от служители на ТП ДГС Батак. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч, с оглед да се избегнат механични повреди върху индивидите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди в горскостопанска единица. Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Обикновена кандилка (*Aquilegia vulgaris* L.)

Многогодишно тревисто растение. Стъблата са високи от 30 до 100 см. Околоцветните листчета на цветовете са 10, събрани на два реда по 5, виолетовосини, рядко розови или бели. Цъфти в периода май – юли. Среща се на сенчести гористи места, храсталаци и горски поляни на надморска височина между 1000 и 2000 м.

ЗАПЛАХИ

1. Горскостопански и ловностопански мероприятия – разораване за дивечова нива, преминаване през съобществата за превоз на дървен материал.
2. Утъпкване и паша на добитък.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през месец юли. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС „Батак“. При установяването на наличие на вида, да се предприемат мерки за запазването на жизнеността на популацията при провеждане на лесовъдски мероприятия и горскостопански дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди, брой цъфтящи или плодоносеци индивиди, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Бохемски здравец (*Geranium bohemicum* L.)

Едногодишно до двугодишно тревисто растение. Стъблото изправено, често силно разклонено. Листата дълбоко дланевидно разделени до нарязани, горните почти приседнали. Цветовете по два върху 11 обща съцветна дръжка. Чашелистчетата с дълго осилче. Венчелистчетата по-дълги от чашелистчетата, обратнойцевидни, на върха дълбоко врязани, светлолилави с по-тъмни жилки. Плодът суха разпадлива кутийка. Плодните дялове гладки, разпереновлакнести, със запазващи се след узряване на семената, гъстовлакнести дъговидно извити осили. Цъфти юни-юли. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена. Расте из смесени широколистни гори с основни дървесни видове *Quercus petraea*, *Carpinus betulus*, *Fagus sylvatica*, с преобладаващо мезофилен характер. Популациите са малочислени, понякога състоящи се от единични индивиди. (Игнатова 2011) Видът е включен в Червена книга на България т. 1. (Пеев и др. 2011) с категория „застрашен” и в приложение 3 на ЗБР

ЗАПЛАХИ

1. Горскостопански и ловностопански мероприятия
2. Бране на части или цели растения от местното население и туристи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на ловното стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. Да се осъществява контрол и разяснителна дейност, както местното население така и туристите по отношение брането на този вид.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 5 години) – брой индивиди, брой цъфтящи или плодоносещи индивиди, здравословно състояние (наличие на повреди или вредители). Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата

Животински видове включени в Приложение 1Б към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДГС „Батак”

Кафява мечка (*Ursus arctos*)

Вид включен в Червената книга на България т. 2 с категория застрашен. Застрашен от изчезване в европейски мащаб. Основната му популация у нас е най – многочислена именно в Родопите. По данни на служителите от ТП ДГС „Батак”, територията на стопанството се обитава трайно от 6 индивида.

ЗАПЛАХИ

1. Горскостопански дейности
2. Браконьерство

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В отделите където е установен вида, да се избягват интензивните сечи и да се оставят без никакви сечи отделите с леговища, в които евентуално видът се размножава/плюс буфер от 200 метра/. Необходимо е точно изясняване на леговищата за размножаване. Също така в посочените по-горе отдели да не се допуска никакво мащабно строителство и развитие на инфраструктури, вкл. спортни и туристически.

С цел подобряване на естествената хранителна база на вида се препоръчва използването на горскоплодни видове при залесяванията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Като цяло данните за размера на мечката популация в Родопите са доста дискуссионни и по експертно мнение са завишени поради не-отчитане на екологията на вида. Така например в резултат на следене на мечка с радио-нашийник в гръцката част на Родопите е установено, че за един сезон даден индивид може да измине повече от 200 км, което подсказва, че е твърде вероятно едни и същи мечки да са броени повече от един път. Препоръчва се по-точно установяване на броя на индивидите на територията на ТП ДГС «Батак», като добри резултати дава метода броене на майки с малки от годината. Следва да се използват мониторинговите протоколи включени в Националния план за действие за опазване на мечката.

Златка (*Martes martes*)

Много рядък и малочислен вид в страната, застрашен от изчезване в България и Европа. Включен в Червената книга на България, в Бернската конвенция, Директива 92/43 и Emerald. Силно уязвим при промяна на местообитанието – извеждане на всякакви видове сечи, намаляване на старите, хралупатите и изсъхнали вековни дървета и човешко присъствие. Обитава стари планински гори, предимно смърчови при надморска височина над 1200 м. Дължината и достига 40 – 58 cm, теглото и е около 2 kg, а опашката е дълга 17 – 26 cm. Златката има много хубава гъста и мека козина, кестеняво-кафява на цвят, на гърба е тъмнокафява, а понякога до жълтеникаво-кафява. На гърлото и гърдите си има петно със златисто-жълт до оранжев цвят, отзад с един израстък, минаващ между основата на двата предни крайника. Лапите ѝ са черни. Размножителният ѝ период е от юни до август. Бременността продължава около 8 – 9 месеца.

ЗАПЛАХИ

1. Горскостопански дейности
2. Браконьерство

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се чистят старите хралупести дървета. Да се оставя сухата и паднала маса в гората. Да не се провеждат сечи в зрелите (над 80 г.) гори в посочените отдели.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на специализирано изследване за изясняване на числеността, разпространението, хабитатните предпочитания и лимитиращите фактори за вида в района

Лещарка (*Tetrastes bonasia*)

Рядък и неизучен вид. Включен в Червената книга, категория Застрашен. У нас се среща в планините с най-висока плътност на места в Рила, Западни Родопи и Централна Стара планина.

Предпочита естествени, гъсти смесени и иголистни гори с богат подлес и наличие на горски плодове, обикновено над 1000 м.н.в. Популациите му в страната са изолирани, ареалът е разкъсан. Дължина на тялото: 34 – 39 см. Размах на крилата: 48 – 54 см. Оперението общо е сиво-кафяво с по-светъл напетнен корем. Мъжките са с черно гърло. Храни се с реси на дървета, семена, пъпки и други зелени части на растенията, както и с плодчета и насекоми. Гнезди на земята в основата на храст или паднало дърво. Снася 6 – 12 яйца, има едно поколение годишно през периода април-юни.

ЗАПЛАХИ

Унищожаване и увреждане на местообитанията при горскостопански дейности, прекомерен лов, безпокойство през периода на размножаване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

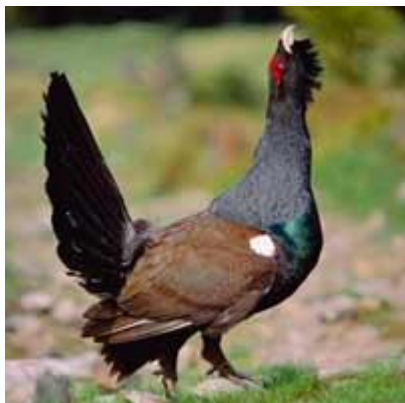
В районите на разпространение да се поддържа разновъзрастова структура на горите. Да не се извеждат мащабни сечи /да не се секат повече от 10-15 % от дърветата, да не се провеждат голи сечи, реконструкции и възобновителни сечииокончателна фаза/ в тези части на ДГС. Да не се изгражда нова пътна, туристическа и спортна инфраструктура в районите на обитаване на вида. Да не се застроява

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на лещарките през ранна пролет - по следи и екскременти върху снега - от края на март до началото на май. Може да се комбинира с имитация на брачните позиви на вида през деня, главно в ранна сутрин. Да се установят местата за зимуване на вида на територията на ДГС.

Глухар (*Tetrao urogallus*)

Вид включен в Червената книга на България т. 2 с категория застрашен. Ареалът му в Европа е силно редуциран и разпокъсан, почти повсеместно видът намалява заради браконьерство, интензивно горско стопанство и безпокойство през гнездовия период. У нас е с разкъсан ареал, съсредоточен главно в Родопите, Рила и Пирин.

ЗАПЛАХИ

1. Браконьерство
2. Нарушаване на спокойствието по време на токуването
3. Наличие на горскостопанска и туристическа активност по време на токуването

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Токовищата, представляващи зрели и дозряващи естествени иглолистни насаждения, разположени по билните части, следва да се опазват и да се осигури спокойствието на вида като се спазва отстояние от минимум 500 м около токовището. Да не се провеждат интензивни сечи на територията на подотделите и и да не се допуска застрояване и фрагментиране на местообитанието на глухара. В съседните отдели да се ограничат сечите и да се извеждат извън периода март-юли. През същия период да се ограничи потока на туристи, гъбари и билкари в района на токовищата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно в периода от април до началото на май да се преброяват глухарите в токовищата. Да се установят и запазят от сечи дърветата, които се използват през зимния период (зимовъчните). Да се потърсят следи от глухари и в други части на ТП ДГС „Батак”, и ако се установят, да се приложат същите мерки.

Малък орел (*Hieraetus pennatus*)

Малкият орел (*Hieraetus pennatus*) е едра дневна граблива птица, среща се и в България. Съвременни ДНК-анализи показват, че малкият орел принадлежи към род *Aquila*, а не към *Hieraetus*, както е в класическата систематика.

В България: Уязвим VUD[1], ЗБР - III Международен; IUCN – застрашен. Вероятно става дума за една и съща двойка, която в различни години гнезди в две /или три/ различни гнезда в региона, което е типично за вида. По всяка

вероятност гнезди на скала, но не е изключено да гнезди и на старо дърво.

ЗАПЛАХИ

Безпокойство през периода на размножаване.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се сечат най-старите дървета /над 100-110 години/ в отделите, където е наблюдаван вида, тъй като те са потенциални места за гнездене, особено старите борове с разклонена корона. Да не се сече в близост до удобни за гнездене скали в посочените отдели, а при установяване на гнездо да се спазят отстоянията, посочени в ръководството – 1000 м. през гнездовия период и 500 м. извън него. Да не се допуска мащабно строителство и изграждане на спортна инфраструктура в посочените отдели.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят гнездата на вида на територията на ДГС Батак и да се следи ежегодно за гнездовия успех на вида.

Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*)

Рядък обитател на планинските, главно смърчови и смесени буково-смърчови гори у нас. Защитен вид, включен в Червената книга в категория “Уязвим”. Видът е застрашен в европейски и национален мащаб.

За опазването му от изключително значение е опазването на старите, хралупести, съхнещи дървета, където вида единствено гнезди. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Да не се допуска

застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ЗАПЛАХИ

1. Изсичане на старите гори.
2. Отсичане и извозване на мъртвата горска дървесина извън сечищата

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се сечат най-старите дървета /над 100-110 години/ в отделите, където е наблюдаван вида, тъй като те са потенциални места за гнездене, особено старите борове с разклонена корона. Да не се сече в близост до удобни за гнездене скали в посочените отдели, а при установяване на гнездо да се спазят отстоянията, посочени в ръководството – 1000 м. през гнездовия период и 500 м. извън него. Да не се допуска мащабно строителство и изграждане на спортна инфраструктура в посочените отдели.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведат допълнителни изследвания за откриване на обитаеми хралупи на вида.

Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*)

Най-редкият кълвач в Европа и у нас. Обитава само девствени смърчови гори, неповлияни от човешка намеса. Видът е застрашен в Европа, изключително рядък в България, застрашен от изчезване, с национална численост от едва 250-300 двойки. У нас е пряко застрашен от изчезване. В Родопите има останали не повече от 30 двойки в четири основни района. Основен приоритетен за опазване вид.

ЗАПЛАХИ

Интензификация на горското стопанство, изсичане на старите планински гори, изсичане и фрагментация на горите при туристическа инфраструктура.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Силно зависим от наличието на стари, съхнещи дървета, където гнезди и се храни. В отделите, където е установен вида да не се извършват никакви горскостопански дейности. Санитарни сечи в тях са допустими само при доказан каламитет на корояди. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и от храна и за това в гората трябва да се оставят съхнещите и хралупести дървета дори и извън картираните отдели.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се поведат допълнителни изследвания за потвърждаване и доказване присъствието на вида в повече части на ДГС и евентуално - намиране на откриване на обитаеми хралупи на вида.

Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Малочислен вид, включен в европейската Директива за птиците. У нас е защитен, включен в новото издание на Червената книга. Среща се в най-разнообразни горски местообитания, но с условие да има стари участъци в гората с големи, хралупести дървета. Силно зависим от наличието на стари, съхнещи дървета, където гнезди и се храни. Наличието му до голяма степен се определя и от присъствието на пернатоногата кукумявка, тъй като тя гнезди приоритетно в изградени от него хралупи.

ЗАПЛАХИ

1. Интензивни сечи в горите.
2. Отсичане и извозване на мъртвата горска дървесина извън сечищата

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се допуска подмладяване на буковите и смърчови гори в ДГС Батак. Да не се допускат интензивни сечи, да се запазват старите хралупести дървета, да не се изважда сухата и падналата маса.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се изясни разпространението на вида в района чрез провеждане на трансекти съчетани с имитация на позиви.

Сив кълвач (*Picus canus*)

Приоритетен за опазване застрашен от изчезване вид, включен в приложение 2 на ЗБР, защитен на територията на цялата страна, включен в Червената книга на България (под печат). Рядък и малочислен вид у нас, включен в Приложение 1 на европейската Директива за птиците. Среща се в разнообразни горски местообитания - главно в високостъблени букови, дъбови, крайречни и смесени, по-рядко в иглолистни гори. Сивият кълвач се среща и части на територията на стопанството, където преобладават стари смесени гори, със средна възраст над 80 год.

ЗАПЛАХИ

1. Интензивни сечи в горите.
2. Отсичане и извозване на мъртвата горска дървесина извън сечищата

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В отделите, където установени двойки през гнездовия период, да не се извеждат интензивни сечи – реконструкции, голи сечи, възобновителни сечи на големи площи. За отделите с евентуално намерени в бъдеще гнезда – да не се сече в район с радиус 500 м около гнездото. Да не се сечат старите сухи и хралупати дървета. Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Ограничаване на сечите в семенни широколистни и смесени гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се изясни разпространението на вида в района чрез провеждане на трансекти съчетани с имитация на позиви смесени гори.

Осояд (*Pernis apivorus*)

Вид, включен в Приложение 1 на европейската Директива за птиците, приоритетен за опазване и застрашен от изчезване вид, включен в Приложение 2 и 3 на ЗБР, защитен на територията на цялата страна. У нас е широко разпространен, но не е многочислен. Гнезда на дървета в стари гори, както в равнините така и в планините. Необходими са допълнителни изследвания за установяването на гнезда на територията на ТП ДГС Батак.

ЗАПЛАХИ

Браконьерски отстрел, безпокойство през периода на размножаване, унищожаване на гнездата при горскостопанските дейности, деградация на горските местообитания.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В отделите, където установени двойки през гнездовия период, да не се извеждат интензивни сечи – реконструкции, голи сечи, възобновителни сечи на големи площи. За отделите с евентуално намерени в бъдеще гнезда – да не се сече в район с радиус 500 м около гнездото. Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Ограничаване на сечите в семенни широколистни и смесени гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се изясни разпространението на вида в района чрез провеждане на стационарни наблюдения от високи, обгледни точки през гнездовия период /20.05-31.07/. Да се намерят обитаеми гнезда на вида и горите тях бъдат опазени.

Горски бекас (*Scolopax rusticola*)

Вид включен в Червена книга на България т. 2 с категория „Застрашен“, както и в европейската Директива за птиците . Дължина на тялото: 33 – 38 см. Размах на крилата: 55 – 65 см. С размерите на гълъб, оперението е кафяво с по-тъмни напетнявания. На главата има напречни широки и тъмни ивици. Храни се основно с червеи и ларви и възрастни насекоми, които събира сред паднали листа и мека влажна почва. Яде и семена и други части на растения. Обитава широколистни, смесени и иглолистни гори. Гнезди на земята. Снася 4 яйца, има едно поколение годишно през периода март-август.

ЗАПЛАХИ

Основна заплаха за вида е загуба на местообитания и безпокойство през гнездовия период.

ПРЕПОРЪКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тъй като гнезди на земята, бекасът е много уязвим по време на мътене. През гнездовия период 01.04 – 01.08 не се извършват стопански дейности в участъци, където е регистрирано присъствие на вида. Препоръчително е такива участъци да бъдат обособени като гори във фаза на старост.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е специално изследване във вечерните или ранни утринни часове в периода април-май в подходящи за вида места- поляни сред стари, обширни смърчови или смърчовояблборови гори за установяване на токуващи мъжки.

Видове бръмбари, пеперуди, земноводни и влечуги с потенциално разпределение на територията на ТП ДГС „Батак”

Еленов рогач (*Lucanus cervus*)

Сем. Lucanidae -(Рогачи)

Най-едрият български бръмбар (4,5–9,0 cm). Среща се из цялата страна от 0 до 1500–1700 m в широколистни гори. Възрастното

насекомо най-често се наблюдава през ранното лято. Мъжките летят по здрач, докато женските пълзят по земята или по дърветата. Ларвата се развива най-често 5–6 години в гнила дървесина на широколистни дървета. Среща се в широколистните гори до 1700 м на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсактициди

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Трионест сечко (*Prionus coriarius* и *Prionus besicanus*)

Сем. Cerambycidae (Сечковци).

Двата вида са разпространени почти в цяла България, от 0 до 2100–2400 m. Възрастните се срещат по стари, полугнили или мъртви дънери и стъбла. Ларвата се развива в продължение на три и повече години в дървесината на стари, болни и мъртви широколистни и иглолистни дървета. Срещат се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсактициди

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Алпийска розалия (*Rosalia alpina*)

Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Широко разпространен в цялата страна, от 0 до 1500 m, предимно в планините, но и по Черноморието. Обитава стари широколистни гори, предимно букови. Предпочита места с просвети, огрени от слънцето. Ларвите са ксилофаги, живеят в гниещата дървесина на стари живи или мъртви дървета и се хранят с нея. Среща се в буковите гори на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсактициди

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Голям буков сечко (*Morimus asper funereus*)

Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Широко разпространен вид в цялата страна, от 0 до 2000 m. Обитава широколистни, смесени гори и иглолистни гори. Развива се в гниеща, влажна дървесина, лежаща на земната повърхност. Ларвите се развиват под кората, където се хранят със сърцевината на дървесината. Среща се на територията на цялото стопанство

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсактициди

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана

за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Голям сечко (*Cerambyx cerdo*)

Сем. Cerambycidae (Сечковци)

Сем. Cerambycidae (Сечковци). Широко разпространен вид в цялата страна, но основно в Източна и Южна България. Обитава стари широколистни гори. Развива се предимно по дъбове, по-рядко се среща по кестен, бреза и други широколистни дървета. Ларвите живеят в гниеща дървесина на стари или мъртви дървета и се хранят с нея. Среща се в дъбовите гори на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсектициди

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Идентификация и запазване на гори във фаза на старост и на острови на старостта и тяхното опазване и изключване от лесовъдски мероприятия. Забрана за сеч на биотопни дървета, маркиране и опазване на бъдещи такива. Забрана за изкореняване на пънове. Изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари. Забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Четириточкова меча пеперуда (*Euplagia quadripunctaria*)

Едра и лесна за разпознаване красива нощна пеперуда (50–62 mm с разперени криле). Среща се в цялата страна, в планините до към 1900 мн.в. Пеперудата лети и се храни предимно денем през юли и август на сенчести места край храсталаци и в покрайнините на горите. Среща се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Премахване от сечището на мъртвата горска дървесина по време на сечта
2. Горски пожари
3. Използване на инсектициди
4. Замърсяване с отпадъци на обитаваните от нея хабитати

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Лимитиращ фактор са промяната в характера на основния хабитат на вида; редуцирането или унищожаване на микрохабитатите на вида; пожарите; замърсяването

с битови, строителни и други отпадъци; използването на пестициди в горското стопанство; голите сечи, светлинното замърсяване. Опазване на храстовата растителност и подлеса; забрана за подмяна на широколистни насаждения с иглолистни и несвойствени видове; изготвяне на планове за противопожарна защита и предотвратяване на пожари; забрана за отводнявания и промяна на хидрологичния режим; забрана за използване на инсектициди (освен при крайна необходимост, и то само биологични и видовоспецифични).

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Видът се среща в цялата страна до около 1300 м н.в. Обитава най-често сухи припечникарстовитерени. На територията на ДГС видът е с най-висока плътност на популациите в крайните райони на широколистните гори, в разредените дъбови гори и тревисти места с рядка храстоварастителност.

ЗАПЛАХИ

1. Местно население
2. Горски пожари
3. Фрагментираност на територията

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (зони между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти. Да не се допуска палене на стърнищата в съседство.

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. Този вид е по-тясно свързан с гората, за разлика от шипобедрената сухоземна костенурка. Видът се среща в цялата страна до около 1450 м н.в. На територията на ДГС видът е с най-висока плътност на популациите в районите с храсти и разредени гори в нископланинския пояс.

ЗАПЛАХИ

1. Местно население
2. Горски пожари
3. Фрагментираност на територията

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да не се събират, местят или убиват индивидите от вида. След горски пожари да не се разоравя опожарената територия. По възможност да се оставят подотдели с подлес в периферията на горските масиви. Екотонните зони (зони между гората и откритите пространства) да не се почистват от храсти. Да не се допуска палене на стърнищата в съседство.

Жълтокоремна бумка (*Bombina variegata*)

Широко разпространен вид за Централна и Западна България, в районите с надморска височина между 500 и 2000 m. Най-често се среща в мътна вода, но може да бъде открита и в бързотечащи потоци. Обитава реки, езера, язовири, блата, канали и дори наводнени коловози по черни пътища. Среща се на територията на цялото стопанство

ЗАПЛАХИ

1. Местно население
2. Пресушаване на водни тела, обитавани от вида

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

Южен гребенест тритон (*Triturus ivanbureschi*)

Видът се среща почти в цялата страна, до 1500 mн.в. Обитава плитките и обраснали с водна растителност стоящи водоеми. Среща се в бавните течения на реки, разливи, напоителни и отводнителни канали, езера, блата и други застояли водоеми и техните околности. Среща се на територията на цялото стопанство.

ЗАПЛАХИ

1. Местно население
2. Пресушаване на водни тела, обитавани от вида

МЕРКИ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ГОРАТА

Да се опазват от нараняване и убиване индивидите на вида. Да не се водят сечи в горите в радиус от най-малко 50 m около водните басейни, където е регистрирано присъствие на вида. Да не се пресушават водните тела, използвани от вида.

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени

ЗАПЛАХИ

1. Браконьерство
2. Нарушаване на спокойствието по време на токуването и свадбуването
3. Наличие на горскостопанска и туристическа активност по време на токуването и свадбуването

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 1.3

Да се контролира строго браконьерството в района. Да не се допуска безразборно застрояване и безпокойство.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01-30.09, около сватбовищата на благородния елен.

В подотделите, които са посочени като сватбовища не се допуска извеждане на механизирани дърводобивни дейности през размножителния период. Допускат се единствено дейности свързани с предотвратяване на нарушения от всякакъв произход – напр. противопожарни, лесозащитни мероприятия или такива, които са за защита на важни инфраструктурни обекти.

Лесовъдските мероприятия през останалото време трябва да осигуряват запазване на природната стойност на насажденията като сватбовища, т.е:

- Да не се допуска замърсяване на горските територии с битови отпадъци и вредни химически вещества;
- На местата, където има калища да не се извършва сеч на дървета в радиус от 15 м, а извозните трасета да се проектират и залагат, така че да не разрушават калищата;

Да се прилагат възобновителни сечи с по-дълъг възобновителен период – напр. постепенно-котловинни.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 1.3

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ. НЕПОКЪТНАТИ ГОРСКИ ЛАНДШАФТИ, ГОЛЕМИ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ С ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВАТ ЖИЗНЕНИ ПОПУЛАЦИИ НА ПОВЕЧЕТО ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ В ЕСТЕСТВЕНИТЕ ИМ МОДЕЛИ НА РАЗНООБРАЗИЕ И ОБИЛИЕ.

Гори, които съдържат жизнеспособни популации на повечето или всички местни видове, трябва да имат голяма площ и да са сравнително неповлияни от човешка дейност и с ниско ниво на фрагментация (% незалесени територии).Целта на определяне на тази консервационна стойност е да бъдат включени типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от съответния горско-растителен район.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

Цялата територия на ТП ДГС „Батак” отговаря на критериите за консервационна стойност, включени във ВКС 2. В приложение №3 към Националното ръководство, попада в Географски район: Родопи.

ЗАПЛАХИ

1. Намаляване на процента на лесистост на територията на ТП ДГС „Батак”.

2. Намаляване на процента на ГФС.
3. Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесин, б т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментираност на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особенностите на конкретното насаждение.
3. Не по-малко от 5% гори от основно представените горскодървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, включени във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests). Подробни препоръки за стопанисване на горите във фаза на старост са дадени в Приложение 4А, т. 15 на това ръководство.
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията освен в случаите когато: 1. След големи природни нарушения територията е оставена на естествената сукцесия. 2. Целта на стопанисването на насаждението е възстановяване на коренни видове.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение, с изключение на ДЛС.

8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващата фрагментация е под определения граничен процент. При планирането на пътища и инфраструктура, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията. Количествените показатели трябва да съответстват на посочените в таблицата за пълна оценка за всеки от определените горско-растителни пояси.
2. Мониторингът се извършва всяка година по документи. Да се използват действащите горскостопански планове, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, и т.н.
3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, влияещи директно или индиректно върху някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини и кариери, неустойчиво земеделие и др.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ.**РЕДКИ, ЗАЩИТЕНИ ИЛИ ЗАСТРАШЕНИ ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ ЕКОСИСТЕМИ, МЕСТООБИТАНИЯ ИЛИ РЕФУГИИ.**

За България ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към ръководството. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонови;
3. Дървета с масивни живи клонови (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ТП ДГС „Батак“. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ТП ДГС „Батак“ са идентифицирани 8 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.6921/ G1.6931 Southeastern Moesian and Balkan Range acidophilous beech forests

Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви. Местообитанието включва ацидофилни широколистни и смесени широколистно-иглолистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Развиват се на сравнително бедни (понякога ерозирани), кисели кафяви светли горски почви (*Dystric Cambisols*) и ранкери (*Umbric Leptosols*), формирани главно върху диорит, гранит, риолит, пясъчници, кристалинни шисти и др. Заемат най-често стръмни склонове с различни изложения - както сенчести, така и слънчеви. Имат голям вертикален диапазон - от 700 до 1700 m надм. вис. В долната част на този диапазон (700-1100 m

надм. вис.) горите са монодоминантни букови и смесени широколистни със сравнително голямо участие на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и зимен дъб (*Quercus dalechampii*), а на места и на бяла бреза (*Betula pendula*). На по-големи надморски височини (1300-1700 m надм. вис.) обикновеният бук формира както чисти, така и смесени гори с обикновена ела (*Abies alba*) и обикновен смърч (*Picea abies*). Единично участие имат офиката (*Sorbus aucuparia*), трепетликата (*Populus tremula*), бялата бреза и белият бор (*Pinus sylvestris*). Ацидофилните букови гори имат добре развит тревен синузий с преобладаване на видове, чието разпространение е свързано с кисели почви. В някои съобщества се формира мъхова покривка. В синтаксономично отношение ацидофилните букови гори се отнасят към клас *Quercu-Fagetea*, разред *Fagetalia sylvaticae* и съюз *Luzulo-Fagion*. На територията на ТП ДГС „Батак” са представени **типичните ацидофилни букови гори от асоциация *Luzulo luzuloidis-Fagetum sylvaticae*.**

Към този подтип се отнасят голяма група ацидофилни букови гори, с широко разпространение в България - Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Западни Родопи, Врачанска планина, Васильовска планина и Беласица. Развиват се най-често в диапазона 1000-1500 m надм. вис. и заемат предимно стръмни склонове с различни изложения. Почвите са сравнително плитки и бедни кисели кафяви горски ненаситени (*Dystric Cambisols*), ранкери (*Umbric Leptosols*), и по-рядко кафяви горски наситени (*Eutric Cambisols*). Константни и доминиращи видове са *Luzula luzuloides* и *Deschampsia flexuosa*. Други често срещани се видове са *Calamagrostis arundinacea*, *Hieracium murorum* gr., *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*. В отделни фитоценози доминанти и субдоминанти са *Bruckenthalia spiculifolia*, *Calamagrostis arundinacea*, *Juniperus communis*, *Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*, *Veronica officinalis*, както и някои мъхове - *Leucobrium glaucum*, *Pleurozium schreberi*, *Polytrichum juniperinum* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “уязвимо местообитание”.

На територията на ТП ДГС „Батак” местообитанието е установено в отдели: 1 б, 1 в, 2 а, 2 в, 2 г, 2 д, 2 е, 2 з, 3 ж, 4 а, 4 и, 5 а, 5 в, 5 ж, 5 з, 6 в, 6 ж, 6 и, 11 г, 11 е, 12 а, 19 б, 19 з, 21 б, 21 ж, 58 в, 58 е, 61 б, 61 в, 66 а, 75 а, 75 ж, 77 в, 78 з, 93 к, 94 а, 101 а, 101 б, 102 е, 103 д, 106 и, 124 к, 127 ж, 142 в, 143 г, 155 с, 156 д, 156 е, 158 и, 166 д, 167 л. Общата площ е 364,9 ha.

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които

да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.6922/G1.6923/G1.6932/G1.6933 Southeastern Moesian and Balkan Range neutrophile beech forests

Неутрофилните букови гори са най-разпространените в България букови гори. Формирани са на относително по-големи надморски височини от около 700 до около 1800 (2100) m при типичен планински климат. Заемат предимно северни склонове, долове и клисури. Почвите са неутрални, слабо кисели или слабо алкални, богати на хранителни вещества, влажни кафяви горски (*Eutric*, *Dystric* и *Mollic Cambisols*). Тези гори се развиват при среден хидротермичен режим и се характеризират с участието на редица бореални и средноевропейски видове, което ги прави сходни със средноевропейските букови гори. Преобладаващ дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*), който понякога в по-ниските части формира смесени широколистни гори с участие на *Acer heldreichii*, *A. pseudoplatanus*, *Betula pendula*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Populus tremula*, *Sorbus aucuparia*, *Ulmus glabra*, а в по-високите части на планините образува смесени широколистно-иглолистни гори с *Abies alba*, *Picea abies* и *Pinus sylvestris*. Храстов етаж обикновено не се формира, но сравнително постоянно участие имат *Daphne mezereum*, *Lonicera xylosteum*, *Rubus idaeus*, *Salix caprea*, *Sambucus racemosa*. Мезофилните букови гори се отличават с богат и разнообразен по флористичен състав и обилие тревен етаж в сравнение с останалите букови гори в България. Доминиращи видове най-често са *Anemone nemorosa*, *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Sanicula europea*, *Melica uniflora*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 2011) с категория “почти застрашено местообитание”.

На територията на ДГС “Батак” неутрофилните букови гори са представени от следните подтипове:

Типични неутрофилни букови гори (асоциация *Asperulo-Fagetum*). Типичните неутрофилни букови гори са най-разпространения тип букови гори в България. Заемат главно средната част на буковия пояс в диапазона 1000-1500 m надм. вис. в Стара планина, Средна гора, Осоговска планина, Беласица, Родопи, Рила, Пирин, Руй планина, Влахина, Конявска, Васильовска планина и Микренски възвишения. Отличават се със сравнително ниско покритие на тревния синузий, в който най-често доминират *Dentaria bulbifera*, *Galium odoratum* и *Mycelis muralis*.

Мезофитни букови гори върху сравнително бедни почви (асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*). Този подтип включва гори върху бедни до средно богати, добре запасени с влага кафяви горски почви и сенчести склонове с надморска височина от 600 до 1500 m. Етажът на дърветата, в който често пъти субедификатори са *Carpinus betulus* и *Quercus dalechampii*, е със сравнително по-ниско покритие. По-високата почвена влажност определя участието на мезохигрофити като *Eupatorium cannabinum* и *Prunella vulgaris*. Основен доминант е *Festuca drymeja*. Постоянно присъствие имат също *Galium odoratum*, *Prenanthes purpurea* и *Rubus hirtus*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

Общата площ на местообитанието на територията на ДГС “Батак” е 1214,4 ha. Установено е в отдели: 7 а, 8 а, 10 е, 10 к, 11 а, 11 б, 12 м, 13 в, 14 б, 14 в, 15 а, 15 ж, 16 з, 17 б, 17 в, 17 ф, 19 г, 19 д, 20 в, 21 в, 21 е, 22 б, 24 г, 24 ж, 24 з, 25 а, 25 б, 27 л, 29 д, 29 з, 30 а, 32 д, 32 ж, 33 з, 34 д, 35 в, 50 м, 52 м, 55 д, 56 б, 56 е, 57 а, 58 а, 59 б, 59 г, 60 а, 60 в, 64 б, 65 а, 69 а, 69 б, 69 г, 70 а, 70 б, 70 д, 70 л, 71 б, 71 ж, 72 е, 72 з, 72 л, 72 н, 73 и, 74 в, 75 о, 76 е, 76 ж, 78 а, 78 б, 78 ж, 79 а, 79 б, 79 в, 79 г, 80 г, 80 д, 80 ж, 81 в, 81 д, 81 е, 81 ж, 82 ж, 82 з, 82 и, 84 б, 86 и, 87 и, 87 к, 88 в, 88 е, 88 з, 88 и, 89 ж, 91 д, 95 а, 96 б, 96 г, 96 д, 97 г, 101 д, 102 а, 102 в, 102 д, 103 б, 103 в, 103 е, 104 а, 104 б, 104 г, 105 е, 105 ж, 105 и, 105 к, 105 л, 106 ж, 107 а, 107 в, 108 е, 110 з, 115 д, 123 з, 125 в, 126 б, 126 к, 126 и, 129 к, 129 с, 132 г, 132 з, 142 б, 143 а, 144 ж, 147 а, 147 в, 147 е, 148 а, 149 б, 149 в, 150 г, 151 г, 153 а, 154 д, 156 к, 157 г, 157 ж, 158 д, 158 з, 158 к, 159 г, 161 а, 162 з, 162 н, 163 д, 164 а, 165 к, 166 в, 167 г, 168 з, 168 и.

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-

постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.69 Termophilous Moesian beech forests

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски (*Cambisols*) и по-рядко канелени горски (*Chromic Cambisols*) и рендзини (*Rendzic Leptosols*). Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габърви и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове с южен произход и разпространение - *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозаична структура. Най-често се формират микрогрупировки с преобладаване на следните видове: *Arenaria agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamium galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*,

Geum urbanum, *Helleborus odorus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и пролетният синузид от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odorus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

На територията на ТП ДГС „Батак” местообитанието заема площ от 137,8 ha и е установено в отдели: 7 в, 12 д, 24 в, 27 к, 31 а, 55 г, 86 б, 86 л, 87 л, 88 б, 89 а, 156 н, 159 з, 159 к, 163 и, 164 в, 165 н.

Насажденията в преобладаващата си част се характеризират с неравномерна пространствена структура. Това предполага използването на лесовъдски системи, които да поддържат тази структурна неравномерност и ще подпомогнат запазването и увеличаване на дендрологичното разнообразие. Подходящи за целта са групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната. При лесовъдските мероприятия трябва да се вземе предвид и опасността от зачимяване.

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н. Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори от тази група трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.

G3.16 Moesian [*Abies alba*] forests

Горите от обикновена ела (*Abies alba* subsp. *alba*) имат ограничено разпространение в планините на България. Вертикалната им амплитуда е повече от 1500 m (450-2000 m надм. вис.), като оптимумът им на развитие е между 1000 и 1700 m надм. вис. Заемат най-често долните части на склонове със северно изложение в панини и дълбоки долове, където овлажнението на почвите и въздуха е относително високо. Скалната основа е по-често силикатна, рядко алкална. Еловите гори се развиват най-често върху дълбоки, влажни, богати и много богати, кисели и слабо кисели, добре дренирани и аерирани кафяви горски почви (*Cambisols*) и тъмноцветни планинско-горски почви (*Mollic Cambisols*). Извън тези оптимални характеристики на местообитанията, елата расте при различни топографски, климатични, хидроложки,

петрографски и почвени условия, които намират израз в голямото разнообразие във флорния състав на отделните фитоценози.

Монодоминантните гори на обикновената ела все повече се превръщат в изчезващи реликтни фитоценози. По-широко разпространение имат смесените гори, като най-често в тях освен обикновена ела участват още обикновен смърч (*Picea abies*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). Съотношението между трите вида се мени в различни етапи от тяхната синдинамика. Освен смърч и бук, съедификатори на елата значително по-рядко са белият (*Pinus sylvestris*) и черният бор (*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*), бялата (*Pinus peuce*) и черната мура (*Pinus heldreichii*), обикновеният явор (*Acer pseudoplatanus*) и др. Храстов етаж липсва, спорадично се срещат *Corylus avellana*, *Daphne mezereum*, *Lonicera nigra*, *L. xylosteum*, *Rosa pendulina*, *Rubus idaeus*.

В тревния етаж доминират видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори: *Aegopodium podagraria*, *Athyrium filix-femina*, *Cardamine pectinata*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Glechoma hederacea*, *Lamiastrum galeobdolon*, *Mycelis muralis*, *Sanicula europaea* и *Soldanella chrysostricta*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Vaccinium myrtillus*, *Rhytidiadelphus triquetrus* и др.

Монодоминантните и смесени с черен бор, смърч и черна мура гори от обикновена ела, развиващи се върху варовикови субстрати, имат ограничено разпространение в Средните Родопи и Славянка. В приземния синузий характерни видове са *Aquilegia vulgaris*, *Corallorhiza trifida*, *Daphne laureola*, *D. oleoides*, *Epipogium aphyllum*, *Haberlea rhodopensis*, *Hepatica nobilis* и *Rubus saxatilis*.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ТП ДГС “Батак” местообитанието е установено в отдели: 12 г, 13 б, 23 а, 37 а, 42 в, 42 з, 43 б, 43 в, 43 е, 43 к, 43 п, 44 а, 44 б, 44 в, 45 а, 49 б, 49 в, 50 д, 50 е, 50 ж, 50 к, 50 н, 51 г, 51 е, 51 ж, 51 з, 51 и, 52 л, 54 г, 54 д, 57 м, 61 а, 63 е, 67 а, 68 в, 74 д, 77 б, 80 б, 81 г, 88 ж, 89 б, 89 и, 90 а, 90 з, 91 а, 91 е, 91 ж, 91 з, 91 и, 92 а, 93 а, 97 б, 97 в, 99 в, 99 г, 99 д, 99 е, 100 в, 100 г, 101 в, 101 г, 103 з, 104 е, 106 а, 107 и, 108 а, 108 б, 108 г, 108 д, 109 б, 109 в, 109 е, 110 г, 118 а, 124 и, 125 а, 125 б, 125 е, 126 в, 126 д, 126 е, 126 ж, 126 з, 126 л, 131 д, 131 е, 131 ж, 134 а, 141 а, 141 б, 141 г, 142 е, 143 б, 143 ж, 145 б, 145 е, 147 г, 148 в, 149 а, 150 б, 150 в, 151 а, 151 б, 152 а, 153 в, 153 г, 154 в. Общата площ е 932,8 ha.

В зависимост от условията на месторастенето елата формира чисти но по-често смесени насаждения. Предвид изразената сенкоиздражливост на вида, за участие в насажденията, е необходимо прилагането на лесовъдски системи да осигурят нейното възобновяване. В тази връзка особено подходящо е прилагането на единично-изборната сеч, групово – постепенната сеч и групово-изборната сеч с размер възобновителните площи между 25-30 метра . Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различни фази в развитието на елата

Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (oldgrowthforests).

Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Горите от смърч са доминиращи в иглолистния горски пояс в планините на България. Най-големи площи заемат в Родопите, Рила, Пирин, по-ограничено се срещат в Западна и Средна Стара планина, Витоша и Осоговска планина. Основното развитие на смърчовите фитоценози е между 1500-1600 и 1900-2100 m надм. вис. В затворени котловини и дълбоки долини, главно в Родопите, където се наблюдават температурни инверсии, се създават условия за развитие на смърчови фитоценози и при 1200 m надм. вис. Формите на релефа, надморската височина, изложението, основната скала и почвите не са строго определящи за развитието на смърчовите гори, но имат съществено значение за флористичния им състав и продуктивността им. Предпочитани са северните изложения и заравнените терени или склоновете с умерен наклон. Основните скали и почвите са кисели. Към горната граница на гората почвите са тъмноцветни планинско-горски (*Mollic Cambisols*), а на по-малка надморска височина - кафяви горски (*Eutric Cambisols*). Рядко (главно в Средните Родопи) смърчови монодоминантни и полидоминантни гори се развиват и на варовити, хумусно-карбонатни почви (*Rendzic Leptosols*). Поради високия склоп на голяма част от смърчовите гори, в тях почти не се развива храстов, а в някои случаи и тревен етаж.

В зависимост от надморската височина и флористичния състав се разграничават два подтипа.

G3.1B Alpine and Carpathian sub-alpine [*Picea*] forests (G3.1E1 Southeastern Moesian [*Picea abies*] forests)

В горната зона на разпространението си (1700-2100 m надм. вис.) горите от обикновен смърч са предимно монодоминантни, с участие на бяла мура (*Pinus peuce*) и бял бор (*Pinus sylvestris*). Те формират горната граница на горите, като в някои участъци в Рила, Пирин и Стара планина са изместени от тези на бялата мура (*Pinus peuce*). В смесените гори от смърч и бяла мура обилието на смърча често е по-високо от това на бялата мура. Те са разпространени главно в каменисти участъци на горната граница на гората. В Родопите много характерни са смесените бялоборово-смърчови гори, срещащи се и при по-малка надморска височина. На северни изложения заемат предимно изпъкнали форми на релефа, а по южните предпочитани са подножията на склоновете или пониженията. В много случаи имат първичен характер, докато при други изложения и части от релефа те са главно преходен стадий във възстановяване на коренната смърчова гора, унищожена от различни фактори. Понякога е формиран храстов етаж от клек (*Pinus mugo*) и сибирска хвойна (*Juniperus sibirica*). В тревната покривка участват видове, характерни за подсъюз *Eu-Piceion - Dryopteris dilatata, Homogyne alpina, Luzula sylvatica, Melampyrum sylvaticum, Moehringia pendula*. На горната граница на гората, където високопланинските смърчови гори са с разреден склоп и групово разположение на дърветата, навлизат и видове от субалпийската тревна растителност - *Festuca nigrescens, F. valida, Vaccinium myrtillus* и др. В Рила и Западните Родопи е широко разпространена асоциацията *Moehringio pendulae-Piceetum*.

Тези типове гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциално застрашено местообитание”.

На територията на ТП ДГС “Батак” местообитанието е установено в отдели: 44 д, 45 д, 45 е, 46 б, 46 в, 46 г, 47 а, 47 б, 47 в, 47 д, 47 е, 47 ж, 48 б, 48 г, 48 д, 48 е, 48 ж, 48 з, 48 и, 48 к, 48 л, 48 м, 49 г, 53 е, 54 з, 61 д, 61 е, 62 б, 62 в, 62 г, 62 д, 63 ж, 63 з, 63 и, 63 к, 63 л, 64 д, 64 е, 64 ж, 64 з, 64 и, 64 к, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 65 ж, 66 в, 66 г, 66 д, 66 ж, 66 и, 67 в, 67 г, 67 д, 67 е, 67 ж, 68 д, 68 е, 68 ж, 68 з, 69 е, 77 г, 78 в, 78 г, 78 д, 78 е, 79 д, 91 в, 92 в, 92 г, 92 д, 93 в, 93 г, 93 д, 93 е, 93 ж, 94 в, 94 г, 94 е, 94 ж, 94 з, 94 и, 95 в, 96 ж, 97 ж, 98 в, 98 г, 98 ж, 98 з, 99 а, 99 ж, 99 з, 110 и, 111 д, 111 е, 111 и, 112 а, 112 б, 112 в, 112 д, 113 в, 113 г, 114 д, 114 е, 115 ж, 115 з, 116 д, 116 е, 117 г, 119 а, 119 г, 120 а, 120 б, 120 и, 120 з, 124 б, 124 в, 133 б, 133 в, 133 г, 134 в, 134 г, 134 д, 135 г, 135 д, 135 е, 135 ж, 135 з, 136 в, 136 г, 136 д, 136 е, 137 в, 137 г, 138 б, 138 в, 138 г, 138 д, 138 е, 138 ж, 138 з, 139 а, 139 б, 139 д, 139 е. Площта е 1213,2 ha.

G3.1E1 Southeastern Moesian [*Picea abies*] forests

В долната част на разпространението си (1200-1800 m надм. вис.) горите от обикновен смърч по-често са смесени с участие на обикновена ела (*Abies alba*), бял бор (*Pinus sylvestris*) и обикновен бук (*Fagus sylvatica*). В тревния етаж участват както видове, характерни за европейските широколистни мезофилни гори, така и видове, характерни за иглолистните бореални гори - *Dentaria bulbifera*, *Epilobium montanum*, *Festuca drymeja*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Oxalis acetosella*, *Rhytidiadelphus triquetrus*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica urticifolia*, *Viola reichenbachiana*. Тези гори се отнасят към подсъюз *Abieti-Piceenion* и асоциация *Veronico urticifoliae-Abietum*.

Тези типове гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “потенциалнозаstrашено местообитание”.

На територията на ТП ДГС “Батак” местообитанието е установено в отдели: 27 в, 35 а, 35 е, 37 г, 38 б, 39 б, 41 а, 46 а, 50 а, 50 г, 51 а, 51 в, 51 к, 51 н, 52 к, 52 р, 54 е, 54 ж, 57 л, 60 г, 64 в, 93 з, 94 б, 95 б, 97 а, 97 д, 97 е, 98 б, 98 д, 109 и, 110 а, 110 в, 113 а, 113 б, 114 а, 114 г, 115 а, 116 а, 116 б, 116 в, 116 г, 117 а, 117 б, 117 д, 118 б, 118 в, 119 в, 119 д, 120 в, 120 г, 120 ж, 121 д, 121 е, 121 ж, 121 и, 121

л, 121 м, 121 н, 121 о, 122 б, 122 д, 122 е, 124 г, 124 д, 124 е, 130 ф, 130 ц, 132 д, 132 е, 132 ж, 134 б, 135 б, 135 в, 136 а, 138 а, 139 в, 139 г, 140 а, 140 г, 151 в, 152 б.

Площта е 590,3 ha.

G4.6 Mixed [*Abies*] - [*Picea*] - [*Fagus*] woodland

Смесени широколистно-иглолистни гори със задължително участие на обикновен бук (*Fagus sylvatica*) и/или обикновена ела (*Abies alba*) и/или обикновен смърч (*Picea abies*). Смесените буково-иглолистни гори имат фрагментарно разпространение в пояса на иглолистните гори във височинния диапазон 1000-1500 m (1800). Почвите са кафяви горски (*Cambisols* - *Eutric*, *Dystric* и *Humic*). Най-голямо разпространение имат в Рило-Родопския масив, районът с най-широко разпространение на иглолистни гори на Балканския полуостров. В тревия етаж най-често участват, *Aremonia agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Dryopteris filix-mas*, *Epilobium montanum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Geranium robertianum*, *Hieracium murorum* gr., *Lamiastrum galeobdolon*, *Luzula luzuloides*, *L. sylvatica*, *Mycelis muralis*, *Poa nemoralis*, *Veronica chamaedrys*, *Viola reichenbachiana*. Интразоналният характер на тези гори се потвърждава чрез участието на видове от иглолистните гори като *Melampyrum sylvaticum*, *Moehringia pendula*, *Sorbus aucuparia*, и др.). Имали са по-широко

разпространение в България през атлантическия период, когато климатът е бил по-благоприятен в сравнение с наши дни.

На територията на ТП ДГС “Батак” местообитанието заема площ от 1211,9 ha и е установено в отдели: 2 б, 3 а, 10 в, 10 д, 11 з, 12 б, 12 е, 14 д, 15 и, 18 д, 20 д, 20 и, 23 д, 27 ж, 28 л, 29 г, 29 е, 30 г, 32 а, 32 г, 32 з, 35 г, 42 и, 45 г, 48 а, 52 н, 52 о, 52 п, 53 б, 53 г, 53 д, 54 а, 54 б, 54 в, 57 и, 59 в, 62 а, 64 а, 65 б, 66 б, 67 б, 68 а, 68 г, 70 г, 70 е, 73 ж, 73 м, 73 п, 75 м, 75 л, 80 в, 80 и, 81 з, 83 ж, 84 е1, 84 я, 86 а, 86 ж, 87 а, 88 а, 90 ж, 90 и, 90 к, 91 б, 92 б, 93 б, 93 и, 96 а, 96 е, 98 а, 98 е, 99 б, 100 б, 100 д, 100 з, 102 г, 104 ж, 104 з, 105 з, 105 м, 107 е, 107 ж, 107 з, 108 в, 109 ж, 109 з, 109 м, 110 б, 110 д, 111 а, 111 в, 111 г, 114 в, 115 б, 115 в, 115 е, 122 г, 122 ж, 123 б, 123 в, 123 д, 125 д, 125 ж, 130 м, 130 о, 131 а, 132 а, 132 б, 135 а, 136 б, 137 а, 137 б, 140 в, 141 в, 142 а, 142 д, 145 в, 145 г, 146 е, 146 и, 146 к, 146 л, 147 д, 148 б, 150 а, 153 б, 154 г.

Представителни образци от естествени екосистеми.

За всеки идентифициран съществуващ и изчезнал/деградирали тип естествена горска екосистема се определят насаждения, с обща площ не по-малка от 10% от площта на съответната горска екосистема, които отговарят на следните условия:

- 1) избраните представителните образци на горски екосистеми са в благоприятно природозащитно състояние (типичен видов състав, със запазена структура, добро здравословно състояние, с приоритет се избират насаждения в които не са водени възобновителни сечи);
- 2) за горски екосистеми, които рядко се срещат на територията на ТП ДГС Батак и/или в съседните горски стопанства, се отделя по-голям процент от площта им;
- 3) в зависимост от пространственото им разпределение представителните образци на отделните типове горски екосистеми се избират да са относително равномерно разпределени на територията на ДГС Батак;
- 4) за типовете горски екосистеми за които не са налични насаждения в благоприятно природозащитно състояние с обща площ поне 10% от площта на екосистемата, за представителни образци се отделят и насаждения в незадоволително природозащитно състояние (например с нарушена структура и видов състав, издънков произход).

На територията на ТП ДГС “Батак” са определени следните подотдели които са представителни образци от естествени екосистеми :

75 „р“; 89 „в“; 90 „д“; 91 „г“; 105 „е“; 128 „а“

Общата им площ е 21,5 ha

В определените насаждения не се провеждат горскостопански дейности, с изключение на дейности за възстановяване до състояние близко до естественото (например залесяване за възстановяване на деградирани и изчезнали екосистеми) и подобряване на природозащитното им състояние.

На територията на стопанството са определени следните подотдели, които са част от незалесените площи на територията на ТП ДГС „Батак” и притежават характеристики на Представителни образци от естествени екосистеми:

Поляни: 1,,1”; 3,,1”; 3,,3”; 3,,4”; 9,,3”; 44,,3”; 48,,3”; 50,,1”; 50,,2”; 63,,2”; 65,,1”; 66,,1”;
69,,2”; 70,,1”; 71,,1”; 71,,2”; 72,,1”; 75,,3”; 78,,1”; 79,,1”; 79,,2”; 82,,1”; 83,,2”; 83,,3”;
112,,3”; 113,,9”; 113,,11”; 117,,2”; 117,,3”; 117,,4”; 124,,7”; 124,,8”; 124,,10”; 134,,5”;
134,,6”; 138,,4”; 139,,1”; 141,,1”; 148,,2”; 148,,3”; 149,,1”; 153,,1”; 154,,4”; 157,,3”; 157,,4”
с обща площ - 13,9 ха

Голини: 48,,1”; 64,,1”; 66,,2”; 67,,1”; 67,,2”; 148,,4” с обща площ - 1,9 ха.

Дивечови ливади: 35,,1”; 37,,3”; 110,,5”; 113,,10”; 120,,2” с обща площ - 5,2 ха.

Лесонепригодни голини: 8,,3”; 63,,3” с площ - 1,5 ха.

Сипеи: 65,,2”; 65,,3”; 110,,2” с обща площ - 1,6 ха.

Скали: 6,,1”; 46,,1”; 47,,8”; 75,,1”; 75,,2” с обща площ - 0,7 ха.

Ливада: 15,,5” с площ - 0,2 ха.

Грохот: 69,,3” с площ - 0,2 ха.

Общата площ на представителните образци от естествени екосистеми, които са част от незалесените площи на територията на ТП ДГС „Батак” е 25,2 ха. В тях не се допускат горскостопански дейности, освен дейности за възстановяване до състояние близко до естественото.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Гора във фаза на старост (Old growth forests) е горска територия, в която гората е достигнала значителна възраст, не е била обект на големи природни и антропогенни нарушения и са представени следните характеристики:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонови;

3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми.

На основание заповед № РД 49-113/30.04.2026г. на Министъра на земеделието и храните, на територията на ТП ДГС “Батак” са определени гори намиращи се във фаза на старост или притежаващи потенциал за превръщането им в такива са установени в отдели и подотдели: №№ 1“а“, 1“б“, 1“в“, 1“г“, 2“б“, 2“е“, 3“а“, 3“б“, 3“д“, 4“а“, 4“б“, 4“в“, 4“д“, 4“и“, 4“к“, 10“л“, 11“г“, 11“е“, 12“г“, 13“и“, 14“л“, 14“м“, 15“г“, 15“ж“, 15“з“, 15“к“, 16“д“, 18“в“, 20“в“, 23“д“, 23“и“, 23“л“, 24“г“, 29“д“, 30“а“, 32“г“, 32“д“, 32“е“, 32“з“, 33“а“, 33“д“, 33“е“, 33“з“, 34“д“, 35“б“, 35“ж“, 37“в“, 40“л“, 41“з“, 42“в“, 43“е“, 43“и“, 46“а“, 46“в“, 46“д“, 47“д“, 47“е“, 48“а“, 48“б“, 48“в“, 48“г“, 48“д“, 48“е“, 48“ж“, 48“з“, 48“к“, 48“л“, 48“м“, 48“н“, 50“и“, 50“н“, 51“г“, 51“л“, 51“м“, 52“к“, 54“б“, 59“в“, 63“ж“, 63“л“, 64“е“, 64“з“, 65“в“, 65“г“, 65“д“, 65“е“, 66“б“, 68“б“, 69“а“, 69“г“, 70“б“, 70“г“, 70“м“, 72“з“, 72“л“, 72“н“, 78“в“, 78“ж“, 78“з“, 78“к“, 79“б“, 80“в“, 83“ц“, 89“г“, 89“е“, 89“ж“, 91“д“, 91“е“, 91“ж“, 91“з“, 91“и“, 93“в“, 93“з“, 93“и“, 93“к“, 94“а“, 94“б“, 94“г“, 94“ж“, 94“з“, 95“в“, 98“а“, 98“б“, 99“б“, 105“ж“, 107“в“, 108“а“, 109“б“, 110“а“, 123“в“, 123“д“, 124“и“, 124“к“, 125“а“, 125“б“, 125“в“, 125“е“, 126“в“, 126“е“, 126 ж; с обща залесена площ 1091,9 ха.

Със Заповед №159/12.05.2026 год. на Директора на ТП ДГС “Батак” са определени горите намиращи се във фаза на старост или притежаващи потенциал за превръщането им на територията на стопанството.

Общата залесена площ на гори намиращи се във фаза на старост на територията на ТП ДГС “Батак” представлява 11,5 % от залесената площ на стопанството.

Подробно разпределени на гопите във фаза на старост по типове горски екосистеми е предоставено в приложена таблица в **Приложение №1** към настоящия доклад. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3 не са отбелязани на терена, тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

За поддържане на характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от горски територии на стопанството/. Приблизително 160 до 230 години са нужни за да се формира гора със характеристики, на гора във фаза на старост. Трансформацията от зрели гори към гори във фаза на старост е постепенна и продължителността ѝ зависи много от дървесния състав (видовете достигат за различно време пределна физиологична възраст), условията на месторастене (периодът е по-кратък на добри месторастения, отколкото на бедни) и първоначалната структура на насажденията (при хомогенна структура е по-бавно в сравнение с хетерогенната).

ЗАПЛАХИ

1. Намаляване на процента на лесистост на територията на ТП ДГС „Батак”.
2. Намаляване на процента на ГФС.
3. Изчистване на насажденията от мъртва и биотопна дървесина, б т.ч. дървета с хралупи, единични и групи със стари дървета.
4. Залесяване на естествени открити пространства.
5. Антропогенна фрагментираност на територията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

(за всички посочени горски екосистеми / местообитания)

Мониторингът на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.
5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашният модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване на необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

**ВКС 4. ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ.
ОСНОВНИ ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО)
ЗНАЧЕНИЕ В ОПРЕДЕЛЕНИ СИТУАЦИИ ВКЛ., ОПАЗВАНЕ НА ВОДОСБОРИ
И КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА НА УЯЗВИМИ ПОЧВИ И СКЛОНОВЕ**

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП ДГС „Батак” са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП ДГС „Батак” са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2002 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водоземането и 50 м под него с ширина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ТП ДГС „Батак” в тази консервационна стойност попадат следните отдели и подотдели, определени като вододейна зона, обособени с цел снабдяване на населените места с вода за питейно – битови нужди: 1 б, 2 д, 6 е, 7 а, 7 е, 8 в, 9 е, 10 д, 12 1, 12 а, 12 м, 14 в, 15 в, 16 в, 16 г, 19 д, 20 д, 21 в, 21 д, 21 е, 22 б, 22 г, 24 б, 24 д, 25 а, 25 б, 25 в, 29 в, 29 з, 31 а, 33 е, 33 и, 34 д, 35 в, 36 а, 37 1, 37 б, 38 а, 41 5, 41 11, 41 б, 41 в, 42 7, 42 з, 43 2, 43 е, 46 а, 46 б, 46 в, 46 г, 47 1, 47 2, 47 3, 47 4, 47 а, 47 б, 47 в, 48 2, 48 3, 48 4, 48 5, 48 в, 48 г, 48 д, 48 е, 48 ж, 48 з, 48 и, 50 а, 50 з, 51 к, 54 а, 55 ж, 58 в, 59 г, 60 а, 60 в, 61 б, 61 в, 63 2, 63 3, 63 а, 63 б, 63 в, 63 г, 63 е, 63 ж, 63 з, 63 и, 63 к, 63 л, 64 а, 65 а, 65 б, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 65 ж, 66 1, 66 а, 66 б, 66 в, 66 д, 66 ж, 66 и, 67 в, 67 г, 67 д, 67 е, 67 ж, 68 ж, 68 з, 69 б, 69 г, 69 д, 70 а, 70 д, 71 б, 71 ж, 72 л, 73 п, 74 л1, 76 е, 79 а, 79 б, 79 в, 79 г, 80 г, 81 в, 82 ж, 87 л, 88 б, 88 в, 88 е, 88 з, 93 з, 93 и, 93 к, 94 1, 94 2, 94 а, 94 б, 94 в, 94 г, 94 з, 94 и, 96 а, 96 б, 96 в, 96 г, 96 д, 96 е, 97 г, 98 г, 98 е, 101 д, 102 в, 103 е, 104 а, 104 б, 105 е, 105 ж, 105 и, 106 з, 107 а, 107 и, 112 3, 112 4, 112 5, 112 а, 112 б, 112 в, 118 а, 118 б, 119 в, 120 ж, 123 в, 123 ж, 124 г, 124 д, 125 в, 125 д, 125 е, 126 б, 126 з,

126 и, 127 ж, 131 а, 132 и, 136 б, 136 г, 138 а, 138 з, 138 ж, 141 в, 142 б, 142 г, 142 д, 143 а, 143 г, 145 г, 147 ж, 148 а, 150 г, 153 а, 153 б, 156 д, 157 в, 158 ж, 158 з, 158 и, 159 м, 162 ж, 162 н, 163 и, 165 к, 165 н, 166 в, 167 г, 167 л, 168 з, като заема обща площ от 1781,1 ha от които 1772,5 ha залесена площ и 8,6 ha незалесена площ.

ЗАПЛАХИ

1. Намаляване на пълнотата на насажденията под 0,5.
2. Складиране на дървесина непосредствено да водните течения.
3. Извършване на подвоз и извоз на на дървесина, когато почвата е мокра и/или преувлажнена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. Горският стопанин е длъжен да се съобразява с режимите на стопанисване и опазване, съгласно Наредба 3 от 2002г. за санитарно-охранителните зони около водоемите за питейно и битово водоснабдяване.

2. Когато няма обособени санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода се използват посочените в определението за ВКС 4.1. изисквания. Да се разработят специфични мерки за стопанисване и опазване, съответстващи на изискванията на Наредба 3 от 2002г. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв. В случаите, когато водоизточника е каптаж или извор, поръчителна добра практика е зоната около него да се остави без лесовъдска намеса като остров на старостта;
- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;

3. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските

мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсации за пропуснатите ползи или увеличените разходи при стопанисването на тези гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ или водностопанските фирми. За водоизточниците, които не са включени в горепосочения мониторинг, се провеждат периодични консултации със съответните заинтересовани страни.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метровата ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2002 г.

За територията на ТД ДГС „Батак“ са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 3, от определението, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.2.3 на територията на ТП ДГС „Батак“: 46 г, 47 в, 47 д, 47 е, 48 1, 48 2, 48 3, 48 г, 48 д, 48 е, 48 ж, 48 з, 48 и, 48 к, 63 и, 63 к, 64 и,

65 д, 66 2, 66 д, 66 ж, 66 и, 67 д, 67 е, 67 ж, 68 з, 78 д, 92 г, 93 в, 93 г, 93 д, 94 г, 94 е, 94 ж, 94 з, 112 в, 112 г, 135 д, 138 д, 138 е, 139 д, 140 а, които заемат обща площ от 384,5 ха от които 383,2 ха залесена площ и 1,3 ха незалесена площ.

ЗАПЛАХИ

1. Намаляване на пълнотата на насажденията под 0,5.
2. Складиране на дървесина непосредствено да водните течения.
3. Извършване на подвоз и извоз на на дървесина, когато почвата е мокра и/или преувлажнена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Да се картира местоположението на всички територии в горскостопанската единица, които потенциално представляват ГВКС 4.2. Препоръчва се да се използва информация от горскостопанските планове и консултации с експерти. Да се направи теренна проверка за установяване на коректността на информацията.
2. Установените гори с водоохранни и водорегулиращи функции се картират.
3. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:
 - ✓ Във връзка с намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
 - ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия за увеличаване на лесистостта на водосбора;
 - ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
 - ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5;
 - ✓ Забрана за използване на голи сечи;
 - ✓ Използват се технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина;
 - ✓ След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);
 - ✓ В териториите, заети от съобщества на *Pinus mugo*, не се води стопанска дейност.
4. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията от наличието на ВКС и мерките за опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

Да се организира и прилага система за годишен мониторинг, която да отчита състоянието и измененията в ключови параметри на горите, представляващи ГВКС 4.2. Препоръчително е да се използват и данни от мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ или водностопанските фирми.

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

- 1. Горскит територии с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;**
- 2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,**
- 3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;**

От Горските територии, включени на територията на ТП ДГС „Батак” за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1 и 2.

4.3.1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;

Насаждения с наклон над 30°: 1 б, 1 в, 2 а, 2 б, 2 в, 2 г, 2 д, 2 е, 2 ж, 2 з, 3 д, 3 е, 3 ж, 4 а, 4 б, 4 и, 4 к, 5 а, 5 б, 5 в, 5 г, 5 д, 5 ж, 5 з, 6 а, 6 б, 6 в, 6 ж, 6 и, 7 л, 7 м, 8 ж, 8 з, 9 а, 9 г, 9 д, 10 в, 10 е, 11 а, 11 б, 11 в, 11 д, 11 е, 11 ж, 11 з, 11 и, 12 а, 12 в, 15 а, 15 и, 16 б, 19 а, 19 б, 19 в, 19 з, 19 к, 21 б, 21 ж, 35 а, 36 г, 50 п, 53 д, 53 е, 54 з, 58 ж, 61 в, 61 г, 62 а, 62 б, 62 в, 62 е, 63 ж, 64 д, 64 е, 65 б, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 65 ж, 66 а, 66 б, 66 в, 66 г, 67 а, 67 б, 67 в, 67 г, 69 ж, 73 в, 75 е, 75 ж, 75 з, 77 в, 78 з, 84 а, 84 б, 87 а, 89 а, 89 и, 90 а, 91 и, 92 а, 93 а, 93 б, 93 и, 93 к, 94 а, 96 а, 96 е, 97 а, 97 б, 97 в, 98 е, 99 б, 99 г, 99 е, 100 в, 100 г, 100 е, 100 ж, 100 з, 101 а, 101 б, 101 в, 101 г, 101 е, 102 д, 102 е, 103 д, 103 ж, 103 з, 103 и, 104 б, 106 и, 108 а, 109 а, 109 в, 121 м, 122 ж, 123 в, 123 д, 124 и, 125 а, 125 б, 125 в, 125 д, 125 е, 126 б, 126 в, 126 е, 126 ж, 126 и, 126 к, 127 б, 127 ж, 131 д, 132 а, 135 б, 142 в, 143 д, 150 а, 150 б, 150 в, 151 а, 152 а, 152 б, 155 м, 155 с, 155 т, 155 х, 155 б1, 155 в1, 156 е, 156 ж, 156 з, 157 ж, 158 д, 158 з, 159 д, 159 з, 159 и, 159 м, 159 р, 165 п, 166 д, 166 ж, 166 з, 166 и, 167 г, 167 з, 167 к, 167 л, 168 к, като заемат обща площ от 1573,6 ha.

4.3.2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси: 5 г, 6 ж, 7 д, 16 з, 24 е, 24 и, 29 е, 73 м, 73 п, 73 в2, 74 в, 74 е, 75 и, 75 о, 86 б, 86 и, 106 а, 129 к, 129 у, 144 ж, 144 н, 144 о, 155 е, 156 к, 156 м, 156 н, 157 а, 157 е, 157 ж, 158 д, 159 ж, 159 р, 165 и, 165 н, 166 б, 166 е, 166 н, 167 м, 168 л, като заемат обща площ от 207,9 ха.

ЗАПЛАХИ

1. Прилагане на лесовъдски системи, при които пълнотата на насажденията да се намалня под 0,5.
2. Извеждане на горскостопански мероприятия на каменливи и урвести терени
3. Използването на техники и технологии нарушаващи почвената покривка.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ГВКС 4.3, трябва да е съгласно изискванията на ЗГ по отношение на горите със специално предназначение и с насока към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се водят предимно отгледни и санитарни сечи;
- ✓ В насаждения от лесно възобновяващи се издънково дървесни видове се допуска сеч за подмладяване на растителността;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;

- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка.
- ✓ При необходимост се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане допълнителното настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

В горите с решаващо значение за защита от лавини:

- ✓ Наложителна е оценка на стабилността на насаждението и мерки за нейното подобряване при необходимост;
- ✓ При необходимост от провеждане на лесовъдски мероприятия се препоръчва внимателна намеса с ниска интензивност;
- ✓ Не се допуска извеждането на голи сечи;
- ✓ При извеждане на възобновителни сечи не трябва да се отварят пространства с големи размери, както и такива разположени по посока на склона;
- ✓ Формиране и поддържане на разновъзрастни насаждения, с групова структура и максимална пълнота.
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане допълнителното настаняване на растителност;
- ✓ Не се допускат никакви стопански мероприятия в клековите формации.

3. Да се определят извозните пътища, временни складове и сечищата, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобив задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, застрашени от ерозия и/или в които мониторингът показва активизиране на ерозионни процеси.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което да го запознае с ограниченията от наличието на ВКС и мерките за опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. За горите, представляващи ГВКС 4.3, да се организира и прилага система за годишен мониторинг. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации с експерти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва краткосрочен и дългосрочен мониторинг:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегнатата площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване; Наблюденията се извършват всяка година.

4. За горите с решаващо значение против формиране на лавини се отчита наличието на лавинна дейност. Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори, разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи за селскостопанско ползване, с ширина на насаждението минимум 100 м. и максимум 250 м. и състав, включващ всички широколистни видове без бреза, акация и тополови култивари.

На територията на ТП ДГС „Батак” няма установено наличие на гори, отговарящи на определението за ВКС 4.4.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критични функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;

2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).

3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП ДГС „Батак” са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3, свързани със защита на инженерни съоръжения.

Отдели и подотдели, представляващи ВКС 4.5.3: 1 б, 1 в, 2 а, 2 в, 2 г, 2 е, 2 ж, 2 з, 3 а, 3 в, 3 д, 3 ж, 4 а, 4 б, 4 г, 4 з, 4 и, 5 в, 5 ж, 6 в, 6 и, 10 а, 10 в, 10 е, 10 к, 11 а, 11 б, 11 г, 11 е, 11 ж, 11 з, 12 г, 12 д, 12 е, 13 в, 13 д, 13 з, 14 а, 14 б, 14 л, 15 а, 16 к, 17 б, 17 л, 17 м, 17 н, 17 с, 18 д, 18 з, 19 б, 19 г, 19 д, 19 з, 19 л, 20 в, 20 и, 20 н, 21 б, 21 ж, 23 д, 24 г, 24 ж, 24 з, 27 в, 27 г, 27 ж, 27 з, 27 к, 27 л, 28 л, 30 а, 31 б, 32 а, 32 б, 32 и, 35 д, 35 е, 36 д, 37 г, 38 а, 38 б, 39 а, 40 ж, 41 к, 44 в, 44 г, 45 в, 45 г, 45 д, 45 е, 46 а, 46 б, 46 в, 46 г, 47 а, 47 б, 47 в, 47 д, 47 е, 48 б, 48 г, 48 д, 48 е, 48 ж, 48 з, 48 и, 48 к, 48 л, 48 м, 49 г, 50 а, 50 г, 50 и, 50 м, 51 а, 51 л, 52 л, 52 н, 53 е, 54 е, 54 ж, 54 з, 55 д, 56 б, 56 е, 57 а, 57 ж, 58 а, 58 ж, 59 б, 59 в, 60 в, 60 г, 60 ж, 61 г, 61 д, 62 б, 62 д, 63 ж, 63 з, 63 и, 63 к, 64 в, 64 д, 64 е, 64 ж, 64 з, 64 и, 64 к, 65 в, 65 г, 65 д, 65 е, 65 ж, 66 б, 66 в, 66 г, 66 д, 66 ж, 66 и, 67 в, 67 г, 67 д, 67 е, 67 ж, 68 б, 68 в, 68 г, 68 д, 68 е, 68 ж, 69 а, 69 в, 69 е, 70 б, 71 г, 71 е, 72 е, 72 ж, 72 и, 72 к, 72 н, 73 ф, 75 ж, 75 к, 75 л, 76 л, 77 в, 78 б, 78 г, 78 д, 78 е, 78 з, 78 к, 80 ж, 81 ж, 82 к, 83 ж, 84 б, 84 м, 84 е1, 87 а, 87 и, 87 к, 88 е, 89 а, 89 ж, 89 з, 90 в, 90 к, 91 б, 91 в, 91 д, 92 в, 92 д, 93 в, 93 г, 93 ж, 93 з, 93 к, 94 а, 94 б, 94 в, 94 е, 94 ж, 94 з, 94 и, 96 ж, 97 ж, 98 а, 98 ж, 98 з, 99 а, 99 д, 99 з, 100 а, 100 б, 100 в, 100 е, 101 б, 101 г, 102 а, 102 б, 102 е, 103 б, 103 в, 103 д, 103 з, 104 в, 104 д, 104 ж, 104 з, 105 з, 105 и, 105 к, 106 ж, 107 б, 107 в, 107 г, 107 е, 107 и, 108 ж, 109 д, 109 и, 109 л, 110 в, 110 е, 110 и, 111 б, 111 е, 111 и, 112 а, 112 б, 112 в, 112 г, 113 а, 113 в, 113 г, 114 в, 115 в, 115 г, 115 и, 116 а, 116 б, 116 д, 117 б, 118 а, 118 б, 118 в, 118 г, 119 б, 119 г, 119 д, 120 а, 120 б, 120 д, 120 е,

120 ж, 120 з, 121 г, 121 д, 121 з, 121 к, 121 л, 121 м, 122 б, 122 в, 122 д, 122 е, 123 е, 124 а, 124 б, 124 в, 124 г, 124 е, 124 ж, 124 з, 124 к, 125 д, 129 л, 130 м, 130 о, 132 г, 132 е, 133 б, 133 в, 133 г, 134 б, 134 в, 134 д, 135 б, 135 в, 135 г, 135 д, 135 е, 135 ж, 136 в, 136 г, 136 д, 136 е, 137 б, 137 в, 137 г, 138 а, 138 в, 138 г, 138 з, 139 а, 139 б, 139 в, 139 г, 139 д, 139 е, 140 а, 140 б, 140 г, 140 д, 142 в, 142 е, 147 а, 148 а, 149 в, 150 д, 151 г, 152 б, 152 в, 153 г, 154 в, 156 е, 157 ж, 158 к, 159 г, 159 з, 161 а, 163 д, 164 а, 164 в, 166 д, 167 д, 167 и, 168 и, 168 м, като заемат обща площ от 2852,2 ha.

ЗАПЛАХИ

1. Повишена интензивност на провежданите сечи в тези гори или провеждане на сечи с малък възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

1. Необходимо да се оцени реалните и потенциални заплахи за ключовите горски функции от горскостопанските дейности. След оценката да се извършат и консултации с местните общности, съответните експерти и органи за да се получи информация за въздействието на други дейности върху идентифицираните горски територии и да се предприемат мерки за намаляване на потенциални бъдещи заплахи.

2. След оценката на заплахите, да се разработят мерки за запазване или възстановяване на нарушени територии / функции.

3. За горите, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, с най-добър ефект в практиката се утвърждава ажурният (продухваем) тип полезащитен пояс. Би следвало стопанисването да е насочено към оформянето и подържането именно на такъв тип пояси, чрез формиране на дървесен (горен) етаж и храстов (долен) етаж, като ажурността по цялата височина е не по-малка от 50% при равномерно разположение по дължина.

4. В крайречните гори от значение за рибните популации, се препоръчва да не се планират и провеждат стопански мероприятия. При необходимост се планират и провеждат дейности за възстановяване на крайречните горски съобщества.

5. В горите за защита на инженерни съоръжения отгледните сечи се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, който да не намалява съществено защитните й функции – да се прилагат само сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

За горите, представляващи ГВКС 4.5, да се организира и прилага система за годишен мониторинг, която да отчита състоянието и измененията в ключови параметри на тези гори. Да се използват съвременни картови материали и теренна информация. Необходимо е да се следи за изменения на добивите в обработваемите земи и на рибните ресурси в съответните територии.

ВКС 5. ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. МЕСТА И РЕСУРСИ ОТ ФУНДАМЕНТАЛНО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗАДОВОЛЯВАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ (ВКЛ. ПОМИНЪК, ЗДРАВЕ, ХРАНА, ВОДА), ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ.

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

В България следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Гъби
- Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

Територията на държавно горско стопанство “Батак” обхваща част от землищата на град Батак и село Нова махала в община Батак, област Пазарджик.

Всички селища на територията са централно водоснабдени, електрифицирани, с телефонна мрежа и изградена пътна мрежа до всяко селище.

В последните години в общината се развиват и секторите строителство и особено – туризъм, поради подходящите природни дадености.

Горите на територията на стопанството са с висока лесистост – над 90% от територията са залесени площи. Горското стопанство и дървопреработването осигуряват доходи на много домакинства в общината. В момента извършващи дейност са 18 местни дърводобивни фирми, които са ангажирани в ползванията от горите на горското стопанство. Може да се каже, че основната част от населението на град Батак и село Нова махала, попадащи на територията на ТП ДГС “Батак” се отоплява с дърва, което говори за важността на този ресурс за района. За 2024 година на местно население по тарифа на корен са предоставени 1999 плътни м³ дърва за огрев и 17 м³ строителна дървесина, а продадените дърва за огрев на местно население по ценоразпис от временен склад са 2060 м³. По такъв начин ТП ДГС “Батак” задоволява значителна част от нуждите на домакинствата с дърва за огрев и за бита. През последните две години има спад в добива на дърва за огрев от местно население поради трудоемките операции по повяляне, извозване, рязане и цепене извършвани от ползвателите и въпреки голямото поскъпване на енергийните източници за отопление и факта че дървата за огрев остават най-евтината и най-достъпната суровина за региона, наблюдава се тенденция все повече домакинства да търсят алтернатива на дървата за отопление.

Местното население има традиции да събира в горите недървесни продукти с цел подпомагане на доходите си. Събираните незначителни количества плодове и билки са за лично ползване, а останалата част предават на изкупвателните пунктове.

Ползването на пашата се разпределя след съгласуване с кметствата за нуждите на местното население по подадените списъци с броя глави добитък по землища в съответствие с допустимото ползване по ГСП. В горите и земите държавна собственост при ТП ДГС „Батак” се забранява пашата на едър и дребен добитък върху площ от 1892,6 ха, от които забранени за паша в ГСУ „Нова махала” са 1285,9 ха а в ГСУ „Батак” забранени за паша са 606,7 ха. Пашата е забранена в семепроизводствени насаждения, в горите и земите – защитени територии (ЗЗТ), в ГФС, в насаждения

предвидени за възобновителни сечи, в голите площи предвидени за залесяване, в насаждения и култури с височина до 3 метра

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрени Ловоустройствени проекти за цялата територия. На територията на ТП ДГС „Батак” има едно ЛРД – „Батак”, гр.Батак с дружинки ЛД ”Батак” и „Нова махала” с ловна площ в горския фонд съответно 7755,6 ха и 2523,9 ха, като общо имат 12 ловища. Дивечовият състав на територията на стопанството е разнообразен, обхващащ видовете: благороден елен, сърна, дива свиня, див заек, глухар, катерица, мечка, лисица, вълк, чакал, бялка, черен пор, язовец, дива котка, златка, видра, яребица, пьдпьдък, гривек. Във връзка с ловните дейности ловната дружинка е в преки взаимоотношения с ТП ДГС “Батак”. При извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на ТП ДГС “Батак” уведомяват председателите на съответните дружинки, за да се съгласуват дейностите и не пречат една на друга

Социалните функции на горите на територията на ТП ДГС “Батак” са големи и от особено значение за местното население. От получените мнения и данни на местните власти и заинтересовани страни, може да се направи извода, че **няма критично ниво на зависимост** към използване на дърва за огрев за бита от жителите на населените места, разположени на територията на стопанството. Това се дължи на факта, че има достатъчно алтернативни средства за отопление на домовете, в това число различни видове отоплителни уреди работещи с електроенергия, електрически уреди работещи на газ както и отоплителни инсталации които се захранват от пелетни котли.

По отношение на водоснабдяването с питейна вода и вода за всекидневни нужди на населените места, попадащи в териториалния обхват на ТП ДГС Батак – голяма част от водопреносната мрежа и водните съоразения, снабдяващи с вода гр. Батак и село Нова махала попадат на територията на стопанството. За състоянието на водосборите, водните течения, водните съоразения и водопреносната мрежа на територията на стопанството, освен служителите на ТП ДГС „Батак” отговорност носят и служителите на други институции като Басейнова дирекция „Източнобеломорски район” гр.Пловдив, НЕК Язовирен район „Батак”, НЕК Язовирен район „Голям Беглик”, НЕК „Ремонтна база гр.Батак” и ВиК гр.Батак. Може да се направи извода, че местното население **няма критично ниво на зависимост** спрямо снабдяването на населените места с водни ресурси от територията на ТП ДГС „Батак”

ЗАПЛАХИ:

1. Браконьерство.

2. Замърсяване с битови отпадъци или химически вещества.
3. Изкореняване и повреда на растителните индивиди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ТП ДГС “Батак” с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- Поради високата степен на зависимост на местното население от дърва за огрев и битови нужди, ръководството на ТП ДГС “Батак” трябва да предвиди и за в бъдеще добив на необходимите количества дърва за предлагане на местното население, без да бъде превишано, обаче предвиденото по ГСП количество;
- Да се ползват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в земите от горския фонд;
- Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- Мероприятията да се провеждат равномерно по цялата територия на горскостопанските единици;
- Да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени по ГСП.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 5

Като общи препоръки за мониторинг на горите в ТП ДГС “Батак” с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- Веднъж на 5 години да се извършва консултация с местната власт и населението за проверка социалната значимост на ресурсите на територията на ТП ДГС “Батак” съгласно определението за ВКС 5;
- Ежегодно да се извършва аконтрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите, свързани с ВКС 5.

ВКС 6. КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.

МЕСТА, РЕСУРСИ, МЕСТООБИТАНИЯ И ЛАНДШАФТИ ОТ ГЛОБАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО КУЛТУРНО, АРХЕОЛОГИЧНО ИЛИ ИСТОРИЧЕСКО ЗНАЧЕНИЕ, И/ИЛИ ОТ КРИТИЧНО (НЕЗАМЕНИМО) ЗНАЧЕНИЕ ЗА ТРАДИЦИОННАТА КУЛТУРА НА МЕСТНИТЕ ОБЩНОСТИ И КОРЕННОТО НАСЕЛЕНИЕ, ИДЕНТИФИЦИРАНИ С ТЯХНО УЧАСТИЕ, ВКЛ. КУЛТУРНО, ЕКОЛОГИЧНО, ИКОНОМИЧЕКО ИЛИ РЕЛИГИОЗНО/ДУХОВНО ЗНАЧЕНИЕ

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата (недвижимо културно наследство). Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии. В същото време в горски територии съществуват и важни за културата и историческата памет на местните общности места, които не са описани от държавните органи. Поради спецификата на социално-икономическите условия в България, развитието на разнообразни форми на туризъм (екотуризм, познавателен туризъм, пешеходен туризъм, фотолов и др.), пряко свързани с горските територии е от ключово значение за много от местните общности, вкл. за поощряване и запазване на местните традиции и култура. В този смисъл във ВКС 6 са включени и горски територии от значение за туризма, когато той подпомага и поощрява запазването на местните традиции, бит и култура.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

- 1. Горски територии в 500 м ивица около религиозните обекти от Приложение 7;**
- 2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън Приложение 7 (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;**
- 3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;**
- 4. Горски територии в границите на обекти на недвижимото културно наследство паметниците на културата) или в техните охранителни зони;**

5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.

6. Горски територии в 50 м. ивица около туристически обекти, както и горски територии с изключителна естетическа и рекреационна стойност (вкл. единични дървета или малки групи дървета – напр. вековни или забележителни дървета), чешми, беседки, образователни маршрути, и др. важни за туризма и образованието места.

На територията на ТП „ДГС Батак“ са установени горските територии, отговарящи на изискванията на т. 2 в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС. Тези територии са идентифицирани по време на проведените консултации с местно население и съгласуване с администрацията на община Батак и заинтересованите страни.

- манастир Свети Петър – отдел 128 „л”

- Партизански лагер на отряд „Антон Иванов” – отдел 96 „б”, в който са реставрирани земянките ползвани от партизаните.

- хижа Техеран на отряд „Антон Иванов” – отдел 97 „4” – има останки от хижата, която в предходни години е била част от Туристическо дружество „Батак”

ЗАПЛАХИ

1. Замърсяване с битови отпадъци.
2. Незаконни сечи.
3. Пожари.
4. Провеждане на мероприятия, водещи до промяна на ландшафта и облика на местностите
5. Извършване на подвоз и извоз на дървесина, когато почвата е мокра и/или преувлажнена, водещи до разрушаване на пътищата, водещи до културните обекти.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

1. Стопанисването да се извършва съобразно режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди, когато има такива.

2. Препоръчително е в горите, определени като ВКС 6 да не се провеждат стопански мероприятия с изключения на сечи за отстраняване на опасни за безопасността на хората дървета.

3. Ако все пак се вземе решение за провеждане на лесовъдски мероприятия същите се съгласуват с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.) за да се определят и запазят ключовите естетически характеристики на гората. Не се планират и провеждат мероприятия, водещи до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС. Да не се извършват сечи (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност), които биха намалили естетическия облик на гората в близост до важните за културата, традициите и туризма места. Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората чрез запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета и др.).

4. През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

1. Да се извършва проверка дали ГВКС запазва критична значимост съгласно определението за ВКС 6 през пет годишен период (консултации с представители на местните общности и експерти (културолози, историци, експерти по туризма и др.).

2. Ежегодно да се извършва контрол по спазването на режимите на обектите на недвижимото културно наследство (паметници на културата), определени в техните заповеди.

3. Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в горскостопанските планове и съобразени с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

4. Препоръчително е мониторингът да включва и документална проверка и снимков материал

Отговорник сертификация:

/инж. Димитър Ненов/

И.Д.Директор:.....

/инж. Йордан Йорданов/

ПРИЛОЖЕНИЕ №1

**Към Доклад за Гори с висока конзервационна стойност на територията на ТП
ДГС „Батак”
(актуализиран към 18.05.2026 год.)**

**ПРЕДСТАВИТЕЛНИ ОБРАЗЦИ ОТ
ЕСТЕСТВЕНИ ЕКОСИСТЕМИ
И
ГОРИ ВЪВ „ФАЗА НА СТАРОСТ”
В ТЕРИТОРИАЛНИЯ ОБХВАТ НА ТП ДГС
БАТАК**

гр. Батак, 2026 год